GENERALINIO ADVOKATO
PRIIT PIKAMÄE IŠVADA,
pateikta 2021 m. birželio 17 d.[1]

Byla C-894/19 P

Europos Parlamentas
prieš

UZ

„Apeliacinis skundas – Viešoji tarnyba – Pareigūnas – Drausminė procedūra – Psichologinis priekabiavimas – Drausminė nuobauda – Pareigų lygio pažeminimas – Ieškovės pagalbos prašymo atmetimas – Ieškinys dėl panaikinimo – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 41 straipsnis – Objektyvaus nešališkumo reikalavimas – Teisė būti išklausytam“

I. Įvadas

1. Apeliaciniu skundu Europos Parlamentas prašo panaikinti 2019 m. rugsėjo 20 d. Europos Sąjungos Bendrojo Teismo sprendimą *UZ / Parlamentas* (T-47/18, EU:T:2019:650, toliau – skundžiamas sprendimas), kuriuo šis teismas, pirma, panaikino 2017 m. vasario 27 d. Parlamento Generalinio sekretoriaus sprendimą skirti UZ drausminę nuobaudą – pareigų lygio pažeminimą nuo AD 13 lygio 3 pakopos iki AD 12 lygio 3 pakopos ir einant AD 13 lygio pareigas surinktų nuopelnų balų prilyginimą nuliui, antra, atmetė likusią ieškinio dalį.

2. Priešpriešiniu apeliaciniu skundu UZ Teisingumo Teismo prašo panaikinti skundžiamą sprendimą, nes Bendrasis Teismas atmetė prašymą panaikinti sprendimą dėl pagalbos prašymo atmetimo.

3. Atsižvelgiant į Teisingumo Teismo prašymą šioje išvadoje dėmesys bus sutelktas į pagrindinio apeliacinio skundo pirmojo pagrindo pirmą dalį dėl tariamos Parlamento vykdytos drausminės procedūros prieš UZ nešališkumo stokos. Parlamentas teigia, kad Bendrasis Teismas klaidingai nusprendė, kad paskirti tyrėjai nesuteikė pakankamų garantijų, kad būtų atmesta bet kokia pagrįsta abejonė dėl jų nešališkumo. Ši Bendrojo Teismo išvada grindžiama, pirma, iškraipytomis faktinėmis aplinkybėmis ir, antra, klaidingu sąvokos „objektyvus nešališkumas“ teisiniu kvalifikavimu.

4. Šioje byloje Teisingumo Teismas turi galimybę nuspręsti dėl šios sąvokos „objektyvus nešališkumas“, jau žinomos keliose Sąjungos teisės sistemos srityse, kriterijų taikytinumo viešajai tarnybai, būtent – per drausminę procedūrą vykdomam administraciniam tyrimui.

[1] Originalo kalba: prancūzų.

II. Teisinis pagrindas

5. Šioje byloje taikytinos redakcijos Europos Sąjungos pareigūnų tarnybos nuostatų (toliau – Tarnybos nuostatai) 24 straipsnyje nustatyta:

„Sąjunga padeda visiems pareigūnams, ypač ieškiniuose dėl bet kurio asmens [imantis veiksmų prieš asmenį], kuris grasina, įžeidinėja arba šmeižia ar išreiškia savo pyktį, arba kenkia asmeniui ar turtui, kuris, atsižvelgiant į jo postą ar pareigas, priklauso nuo jo arba jo šeimos nario [kėsinasi į asmenį ar turtą, jeigu šie veiksmai nukreipti prieš pareigūną ar jo šeimos narius dėl pareigūno statuso ar pareigų].

Ji solidariai atlygina žalą, kurią tokiais atvejais patyrė pareigūnas, jeigu pareigūnas žalą padarė arba netyčia ar dėl didelio neatsargumo [jeigu jis tyčia ar dėl didelio neatsargumo nėra pats padaręs šios žalos] ir negalėjo gauti kompensacijos iš žalą padariusio asmens.“

6. Tarnybos nuostatų 86 straipsnyje nustatyta:

„1. Pareigūnui arba buvusiam pareigūnui, tyčia ar dėl aplaidumo nesilaikiusiam pagal šiuos Tarnybos nuostatus kylančių įsipareigojimų, gali būti taikoma drausminė nuobauda.

2. Jeigu Paskyrimų tarnyba arba OLAF sužino faktų apie 1 dalyje minėtą įsipareigojimų nesilaikymą, jie gali pradėti administracinį tyrimą, kad patikrintų, ar įsipareigojimų nebuvo laikomasi.

3. Drausminės taisyklės, tvarka ir priemonės bei administracinio tyrimo taisyklės ir tvarka nustatytos IX priede.“

7. Tarnybos nuostatų IX priedo 3 straipsnyje nustatyta:

„Remdamasi tyrimų ataskaita, informavusi atitinkamą pareigūną apie visus bylose surinktus įrodymus ir išklausiusi to pareigūno, Paskyrimų tarnyba gali:

a) nuspręsti, kad nėra pagrindo pareigūnui kelti kokią nors bylą, tokiu atveju pareigūnas apie tai informuojamas raštu; arba

b) nuspręsti, net jeigu įsipareigojimai ir buvo ar greičiausiai buvo pažeisti, kad nebus imtasi jokių drausminių priemonių ir, jei reikia, pareigūnui nusiųsti įspėjimą; arba

c) jeigu įsipareigojimai pažeidžiami, kaip apibrėžta Tarnybos nuostatų 86 straipsnyje,

   i) nuspręsti pradėti drausminę procedūrą, numatytą šio priedo 4 skirsnyje, arba

   ii) nuspręsti pradėti drausminę procedūrą drausmės komisijoje.“

8. Šio priedo 16 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Komisija išklauso suinteresuoto pareigūno; posėdžio metu jis gali pateikti pastabų raštu ar žodžiu, pats asmeniškai ar per atstovą. Jis gali pasikviesti liudytojų.

2. Institucijai komisijos posėdžiuose atstovauja Paskyrimų tarnybos tam įgaliotas pareigūnas, turintis tokias pačias teises, kaip ir suinteresuotas pareigūnas.“

9. Šio priedo 22 straipsnis suformuluotas taip:

„1. Išklausiusi pareigūną, Paskyrimų tarnyba priima sprendimą taip, kaip nustatyta šio priedo 9 ir 10 straipsniuose, per du mėnesius nuo komisijos išvados gavimo. Turi būti nurodytos tokio sprendimo priežastys.

2. Jeigu Paskyrimų tarnyba nusprendžia baigti bylą nepaskirdama jokios drausminės nuobaudos, apie tai ji nedelsdama informuoja suinteresuotą pareigūną. Suinteresuotas pareigūnas gali paprašyti, kad šis sprendimas būtų įtrauktas į jo asmens bylą.“

III. Bylos aplinkybės ir ginčijamas sprendimas

10. Bylos aplinkybės išdėstytos skundžiamo sprendimo 1–27 punktuose ir, kiek reikia šiam apeliaciniam skundui išnagrinėti, gali būti apibendrintos kaip toliau nurodyta.

11. Nuo 2009 m. sausio 1 d. UZ ėjo skyriaus vadovo pareigas Parlamente. Galiausiai ji buvo priskirta prie AD 13 lygio 3 pakopos.

12. 2014 m. sausio 24 d. keturiolika iš penkiolikos jos skyriaus narių (toliau – skundo pateikėjai) Parlamento Generaliniam sekretoriui pagal Tarnybos nuostatų 24 straipsnį pateikė pagalbos prašymą, kuriame kaltino UZ vykdžius psichologinį priekabiavimą.

13. Gavęs šį prašymą, Personalo generalinio direktorato (toliau – Personalo GD) generalinis direktorius skundo pateikėjams nurodė, kad buvo imtasi laikinųjų priemonių. Tai apėmė būtent atitinkamo skyriaus personalo valdymo perdavimą kitam asmeniui ir administracinio tyrimo inicijavimą.

14. Pradėjus šį administracinį tyrimą 2014 m. lapkričio 20 d. UZ buvo išklausyta Personalo GD generalinio direktoriaus.

15. Pateikus dvi 2015 m. kovo 3 d. ir 2015 m. lapkričio 17 d. ataskaitas, UZ Personalo GD generalinio direktoriaus buvo išklausyta atitinkamai 2015 m. birželio 17 d. ir 2015 m. gruodžio 2 d.

16. 2016 m. sausio 6 d. laišku Parlamento Generalinis sekretorius pranešė UZ apie kreipimąsi į drausmės komisiją dėl teisės aktuose nustatytų įpareigojimų nevykdymo. Drausmės komisija išklausė UZ 2016 m. vasario 17 d., kovo 9 d., balandžio 8 d. ir gegužės 26 d.

17. 2016 m. liepos 25 d. drausmės komisija bendru sutarimu priėmė išvadą, kurioje, pirma, siūlė paskyrimų tarnybai už visus UZ padarytus pažeidimus skirti bendrą sankciją – perkėlimą į žemesnį tos pačios pareigų grupės lygį ir, antra, paprašė paskyrimų tarnybos gerai apsvarstyti jos paskyrimą į kitas pareigas Generaliniame sekretoriate.

18. 2016 m. rugsėjo 20 d. sprendimu Parlamento Generalinis sekretorius leido Personalo GD generaliniam direktoriui atstovauti jam per UZ apklausą, numatytą Tarnybos nuostatų IX priedo 22 straipsnyje, ir įpareigojo perduoti jam galimas UZ pastabas dėl drausmės komisijos paskelbtos išvados, kuri buvo pateikta 2016 m. rugsėjo 7 d.

19. 2016 m. spalio 4 d. laišku Personalo GD generalinis direktorius paprašė UZ 2016 m. spalio 20 d. atvykti į apklausą pagal Tarnybos nuostatų 22 straipsnio 1 dalį tam, kad ji galėtų pateikti pastabas dėl drausmės komisijos išvados.

20. 2016 m. lapkričio 14 d. UZ buvo išklausyta Personalo GD generalinio direktoriaus. Per šią apklausą ji pateikė prašymą ir paprašė Parlamento pagalbos dėl grasinimų, kurių ji susilaukė iš skyriaus darbuotojų.

21. Personalo GD generalinio direktoriaus siūlymu UZ buvo laikinai perkelta į kitą skyrių.

22. 2017 m. vasario 27 d. sprendimu Parlamento Generalinis sekretorius priėmė sprendimą skirti UZ drausminę nuobaudą – pažeminti tos pačios pareigų grupės lygį nuo AD 13 lygio 3 pakopos iki AD 12 lygio 3 pakopos ir einant AD 13 lygio pareigas surinktus nuopelnų balus prilyginti nuliui (toliau – ginčijamas sprendimas).

23. 2017 m. birželio 6 d. raštu UZ pateikė skundą Parlamento paskyrimų tarnybai dėl ginčijamo sprendimo.

24. 2017 m. birželio 14 d. raštu UZ pateikė Parlamento Generaliniam sekretoriui skundą dėl implicitinio sprendimo atmesti jos pagalbos prašymą. 2017 m. liepos 20 d. raštu Personalo GD generalinis direktorius atmetė šį pagalbos prašymą.

25. 2017 m. spalio 6 d. raštu Parlamento pirmininkas atmetė UZ skundus, pateiktus 2017 m. birželio 6 d. ir 14 d. laiškuose.

IV. Procesas Bendrajame Teisme ir skundžiamas sprendimas

26. 2018 m. sausio 29 d. Bendrojo Teismo kanceliarija gavo šį UZ ieškinį dėl, pirma, ginčijamo sprendimo ir, antra, sprendimo atmesti jos pagalbos prašymą panaikinimo.

27. Parlamentas prašė atmesti ieškinį.

A. Dėl prašymo panaikinti ginčijamą sprendimą

28. Grįsdama prašymą dėl ginčijamo sprendimo panaikinimo UZ rėmėsi dviem pagrindais, pateiktais, pirma, dėl administracinio tyrimo neteisėtumo ir, antra, dėl drausmės komisijos darbo neteisėtumo ir dėl kompetentingos institucijos nesurengtos apklausos baigiant darbą.

1. Dėl pirmojo pagrindo, susijusio su administracinio tyrimo neteisėtumu

29. Pateikdama šį pirmąjį pagrindą UZ, be kita ko, teigė, kad du už administracinį tyrimą atsakingi tyrėjai, t. y. atsakingas už „drausmės“ dalį ir atsakingas už „priekabiavimo“ dalį, nebuvo nepriklausomi ir nešališki, kaip to reikalaujama siekiant dalyvauti tokiame tyrime.

30. Visų pirma, dėl tariamo už „drausmės“ dalį atsakingo tyrėjo šališkumo skundžiamo sprendimo 51 punkte Bendrasis Teismas konstatavo, kad iš vieno skundo pateikėjo parodymų matyti, jog Personalo GD narys su šiuo pateikėju susitiko dar prieš pradedant tyrimą ir kad per šį susitikimą pastarasis minėtam nariui, kuris vėliau buvo paskirtas tyrėju, paminėjo tai, kad vykdant tyrimą UZ, konkrečiai veikdama per savo vyrą, „vedama kerštо“, pranešė OLAF apie tariamus pažeidimus.

31. Taigi, Bendrojo Teismo nuomone, tokie parodymai vykdant tyrimą UZ galėjo sukelti pagrįstų abejonių dėl tyrėjo nešališkumo, kuriam galėjo turėti įtakos jos tariamas ypač piktybinis elgesys, apie kurį buvo pranešta.

32. Skundžiamo sprendimo 53–55 punktuose Bendrasis Teismas nusprendė: atsižvelgiant į tai, kad per 2016 m. lapkričio 14 d. vykusią UZ apklausą ji Parlamentui pranešė apie šią nešališkumo stoką, jis galėjo parinkti tyrėju asmenį, iš anksto visiškai nesusipažinusį su bylos faktinėmis aplinkybėmis.

33. Antra, dėl tariamo už „priekabiavimo“ dalį atsakingo tyrėjo šališkumo to sprendimo 57 punkte Bendrasis Teismas nusprendė, kad iš Parlamento per teismo posėdį pateiktų paaiškinimų matyti, jog tyrėjas, prieš tai, kai buvo paskirtas atsakingu už administracinio tyrimo „priekabiavimo“ dalį, pirmininkavo Patariamajam komitetui dėl priekabiavimo darbo vietoje ir jo prevencijos. Tas komitetas nusprendė, kad skyriaus, kuriam vadovavo UZ, valdymas turi būti patikėtas kitam asmeniui.

34. Bendrojo Teismo nuomone, atsižvelgiant į šio komiteto išvadą, kai asmuo buvo paskirtas tyrėju, atsakingu už „priekabiavimo“ dalį, jis jau galėjo būti susidaręs neigiamą nuomonę apie UZ vykdant tyrimą. Ši aplinkybė kėlė abejonių dėl jo objektyvaus nešališkumo.

35. Todėl skundžiamo sprendimo 59 punkte Bendrasis Teismas nusprendė, kad skirdamas tyrėjais du asmenis, galėjusius iš anksto žinoti apie bylą, Parlamentas nesuteikė pakankamų garantijų, kad būtų pašalinta bet kokia pagrįsta abejonė, kaip tai suprantama pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją.

36. Trečia, skundžiamo sprendimo 60 punkte Bendrasis Teismas priminė suformuotą jurisprudenciją, pagal kurią procedūrinis pažeidimas gali lemti akto panaikinimą tik tuo atveju, jei, nesant šio pažeidimo, procedūros rezultatas būtų buvęs kitoks.

37. Bendrojo Teismo nuomone, nebuvo galima atmesti, kad, jeigu šiuo atveju administracinis tyrimas būtų vykdytas rūpestingai ir nešališkai, pradinis faktinių aplinkybių vertinimas galėjo būti kitoks, todėl nebūtinai galiausiai būtų buvusi paskirta drausminė nuobauda.

38. Todėl skundžiamo sprendimo 65 punkte Bendrasis Teismas nusprendė, kad UZ reikalavimą panaikinti ginčijamą sprendimą reikia pripažinti pagrįstu.

39. Vis dėlto dėl priežasčių, susijusių su geru teisingumo vykdymu, Bendrasis Teismas nusprendė, kad tikslinga išnagrinėti ir antrąjį pagrindą.

2. Dėl antrojo pagrindo, susijusio su drausmės komisijos darbo neteisėtumu ir kompetentingos institucijos nesurengtu išklausymu baigiant darbą

40. Grįsdama antrąjį pagrindą UZ tvirtino, pirma, kad du pareigūnai negalėjo teisėtai atstovauti Parlamentui viename iš šešių posėdžių ir kad Parlamento atstovai neteisėtai pasiliko posėdžių salėje pasitarti kartu su drausmės komisijos nariais. Antra, UZ teigė, kad tik Parlamento Generalinis sekretorius buvo įgaliotas išklausyti pareigūnę, prieš priimdamas sprendimą jai skirti drausminę nuobaudą. Taigi, jos nuomone, ji nebuvo išklausyta.

41. Skundžiamo sprendimo 102 punkte Bendrasis Teismas pritarė antrajam pagrindui. Kadangi Bendrojo Teismo argumentų dėl tame pagrinde keliamų klausimų priminimas turi tik ribotą reikšmę apeliacinio skundo nagrinėjimui šioje išvadoje, šiuo klausimu pakanka padaryti nuorodą į skundžiamo sprendimo 68–101 punktus.

B. Dėl reikalavimo panaikinti sprendimą atmesti pagalbos prašymą

42. Bendrajame Teisme UZ iš esmės teigė, kad Parlamentas klaidingai atmetė jos šioje institucijoje pateiktą pagalbos prašymą.

43. Kadangi tas pagrindas neturi reikšmės analizei šioje išvadoje, pakanka pažymėti, kad Bendrasis Teismas atmetė reikalavimą panaikinti sprendimą atmesti pagalbos prašymą, remdamasis būtent skundžiamo sprendimo 107–110 punktuose nurodytais motyvais.

44. Atsižvelgdamas į pateiktus argumentus Bendrasis Teismas skundžiamu sprendimu, pirma, panaikino ginčijamą sprendimą ir, antra, atmetė likusią ieškinio dalį.

V. Šalių reikalavimai

A. Pagrindinio apeliacinio skundo reikalavimai

45. Apeliaciniu skundu Parlamentas Teisingumo Teismo prašo:

– panaikinti skundžiamą sprendimą, todėl

– atmesti pirmojoje instancijoje pareikštą ieškinį,

– nuspręsti, kad kiekviena šalis padengia savo šioje instancijoje patirtas bylinėjimosi išlaidas, ir

– nurodyti UZ padengti pirmojoje instancijoje patirtas bylinėjimosi išlaidas.

46. Atsiliepime į apeliacinį skundą UZ Teisingumo Teismo prašo:

– atmesti apeliacinį skundą ir

– priteisti iš Parlamento bylinėjimosi išlaidas, patirtas abiejose instancijose.

B. Priešpriešinio apeliacinio skundo reikalavimai

47. Priešpriešiniu apeliaciniu skundu UZ Teisingumo Teismo prašo:

– panaikinti skundžiamą sprendimą tiek, kiek juo atmestas prašymas panaikinti sprendimą atmesti jos pagalbos prašymą, ir

– priimti naują sprendimą dėl Parlamento sprendimo atmesti šį pagalbos prašymą panaikinimo, taip pat

– priteisti iš Parlamento abiejose instancijose patirtas bylinėjimosi išlaidas.

48. Atsiliepime į priešpriešinį apeliacinį skundą Parlamentas Teisingumo Teismo prašo:

– pripažinti priešpriešinį apeliacinį skundą iš dalies nepriimtinu, kiek tai susiję su antruoju pagrindu, ir visiškai nepagrįstu,

– priteisti iš UZ bylinėjimosi išlaidas.

VI. Teisinė analizė

A. Parlamento pateikti pagrindai ir nagrinėjimo apimtis

49. Grįsdamas apeliacinį skundą Parlamentas remiasi trimis pagrindais. *Pirmasis pagrindas*, susijęs su skundžiamo sprendimo 54, 58 ir 59 punktais, grindžiamas teisės klaida, faktinių aplinkybių iškraipymu ir nemotyvavimu, dėl kurių padaryta klaidinga Bendrojo Teismo išvada, kad Parlamento tyrimai vykdyti nesilaikant objektyvaus nešališkumo. *Antrasis pagrindas*, susijęs su to sprendimo 72 punktu, grindžiamas teisės klaida, faktinių aplinkybių iškraipymu ir nemotyvavimu, kiek tai susiję su Bendrojo Teismo padaryta išvada, kad vykstant drausmės komisijos darbui buvo pažeistas procesinės lygybės principas. *Trečiasis pagrindas*, susijęs su skundžiamo sprendimo 90, 99 ir 102 punktais, grindžiamas teisės klaida, faktinių aplinkybių iškraipymu ir nemotyvavimu, nes Bendrasis Teismas nusprendė, kad vykdant tyrimą buvo pažeista UZ teisė būti išklausytai.

50. *Pirmąjį pagrindą* sudaro keturios dalys. Kaip jau nurodyta įvade, šioje išvadoje bus nagrinėjama tik to pagrindo *pirma dalis*. Todėl toliau pateiksiu tik su ja susijusius Parlamento argumentus.

51. Iš esmės Parlamentas teigia, jog skundžiamo sprendimo 52, 58 ir 59 punktuose nuspręsdamas, kad abu tyrėjai, t. y. vienas jų atsakingas už administracinio tyrimo „drausmės“ dalį ir kitas – už šio tyrimo „priekabiavimo“ dalį, nesuteikė pakankamų garantijų, leidžiančių atmesti bet kokią pagrįstą abejonę dėl jų objektyvaus nešališkumo, Bendrasis Teismas rėmėsi iškraipytomis faktinėmis aplinkybėmis ir taikė klaidingus teisinius kriterijus, vertindamas sąvoką „objektyvus nešališkumas“, todėl pažeidė Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 41 straipsnį.

52. Anot Parlamento, vien tai, kad už „drausmės“ dalį atsakingas tyrėjas iš anksto žinojo faktines aplinkybes, be kita ko, jeigu šis žinojimas ribotas ir epizodiškas, gal neišsamus, kaip šiuo atveju, savaime neturėtų automatiškai sukelti pagrįstos abejonės, pateisinančios kito asmens, iš anksto

visiškai nežinančio bylos faktinių aplinkybių, pasirinkimą. Be to, Bendrasis Teismas visai neišnagrinėjo, ar vykdant tyrimą UZ nuogąstavimai iš tikrųjų pagrindė teisėtą abejonę dėl tyrėjų objektyvaus nešališkumo. Taigi, anot Parlamento, šiuo atveju tie nuogąstavimai nepagrindė būtinybės paskirti kitus tyrėjus, be kita ko, atsižvelgiant į tai, kad nėra jokio atitinkamų tyrėjų ir šios šalies interesų konflikto.

53. Iš šios argumentų santraukos galima daryti išvadą, kad šioje byloje kylantys teisiniai klausimai iš esmės susiję su dviem pagrindiniais aspektais: pirma, „nešališkumo“ sąvoka ir, antra, jos taikymu tokiu atveju, kaip nagrinėjamasis. Siekiant struktūriškai ir logiškai išnagrinėti šiuos teisinius klausimus, pirmiausia būtina išsiaiškinti, kokiose Sąjungos teisės sistemos srityse apskritai taikoma ši sąvoka, paskui – ar prie jų priskiriama viešoji tarnyba. Tik išnagrinėjus šiuos teisinius klausimus bus galima nustatyti, ar Bendrasis Teismas padarė teisės klaidų ir ar Parlamento pateiktas kaltinimas gali būti laikomas pagrįstu. Toliau pateikiami argumentai laikantis šios analizės struktūros.

B. Sąvoka „nešališkumas“ Sąjungos teisėje

1. Pirminės pastabos

54. Įprastai vartojama sąvoka „nešališkumas“ reiškia „neutralumą“. Ji siejama su tam tikro asmens savybe ar elgesiu, kai nepalaikoma nė viena šalis kitos šalies nenaudai, arba su tuo, kas objektyvu, sąžininga ir teisinga [2]. Be to, reikia atkreipti dėmesį į tai, kad Sąjungos teisėje ypatinga reikšmė suteikiama asmenų, kuriems patikėtas ypatingos užduoties, – paprastai susijusios su sprendimų priėmimu ar ginčų sprendimu, – vykdymas jos institucinėje struktūroje, t. y. Teisingumo Teismo teisėjų ir generalinių advokatų [3] ar įvairių institucijų, įstaigų ir organų pareigūnų ir kitų tarnautojų, nešališkumui. Be kita ko, tai lemia Sąjungos teisės sistemoje nustatyta daugybė principų, kylančių iš jos valstybių narių konstitucinių tradicijų.

55. Nors Sąjunga, kaip supranacionalinė organizacija, pati neturi „valstybės“ statuso, kaip ši sąvoka suprantama politikos moksluose, akivaizdu, kad pagal Sutartis jai suteikti įgaliojimai primena tam tikrus valstybėms narėms būdingus požymius. ESS 13 straipsnio 2 dalyje nustatytu institucinės pusiausvyros principu, pagal kurį „kiekviena institucija veikia neviršydama [Sąjungos] [s]utartyse jai suteiktų įgaliojimų ir laikydamasi jose nustatytų procedūrų, sąlygų bei tikslų“ [4], siekiama užtikrinti būtent abipusį Sąjungoje institucijoms suteiktų įgaliojimų laikymąsi. Tai pasakytina ir apie tokių visuotinių vertybių, kaip ES sutarties preambulėje nurodytų „neliečiam[ų] ir prigimtin[ių] žmogaus teis[ių], taip pat laisvė[s], demokratij[os], lygybė[s] ir teisinė[s]

[2] Sąvoka „nešališkumas“ kyla iš „teisingumo“ sampratos. Teisės filosofijoje nešališkumas laikomas etinio pobūdžio reikalavimu, būtinu siekiant užtikrinti, kad teisė būtų vienodai, todėl lygiai ir teisingai taikoma teisės subjektams, ir taip būtų išvengta savavališkų sprendimų (šiuo klausimu žr. Petersen, J., *Nietzsches Genialität der Gerechtigkeit*, Berlynas, 2008, p. 102, ir Drews, A., *Kants Naturphilosophie als Grundlage seines Systems*, Berlynas, 1894, p. 250). Nešališkumas reiškia, kad sprendimus priimantis subjektas turi atsiriboti nuo asmeninių interesų ir priimti sprendimą neatsižvelgdamas į atitinkamo asmens statusą (šiuo klausimu žr. Guinchard, S., „La gestion des conflits d'intérêts du juge: entre statut et vertu“, *Pouvoirs*, 2013/4, Nr. 147, p. 39). Pagal Viduramžius siekiančią tradiciją valstybių narių teisminių sistemų nešališkumą simbolizuoja moters užrištomis akimis atvaizdas, ji yra alegorinė personifikacija, kildinama atitinkamai iš romėnų ir graikų mitologinių deivių Justicijos ir Temidės.

[3] SESV 252 straipsnio antroje pastraipoje nustatyta, kad generalinio advokato pareiga – viešame posėdyje *visiškai nešališkai* ir nepriklausomai teikti motyvuotą išvadą dėl bylų, kuriose pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statutą jis turi dalyvauti (šiuo klausimu žr. 2015 m. gruodžio 3 d. Sprendimo *Banif Plus Bank*, C-312/14, EU:C:2015:794, 33 punktą ir 2016 m. birželio 9 d. Sprendimo *Pesce ir kt.*, C-78/16 ir C-79/16, EU:C:2016:428, 25 punktą).

[4] 2015 m. balandžio 14 d. Sprendimas *Taryba / Komisija* (C-409/13, EU:C:2015:217, 64 punktas), 2015 m. liepos 16 d. Sprendimas *Komisija / Taryba* (C-425/13, EU:C:2015:483, 69 punktas), 2015 m. spalio 6 d. Sprendimas *Taryba / Komisija* (C-73/14, EU:C:2015:663, 61 punktas) ir 2016 m. liepos 28 d. Sprendimas *Taryba / Komisija* (C-660/13, EU:C:2016:616, 32 punktas).

valstybė[s]“, pripažinimą. Kelios Sutarčių, be kita ko, Chartijos nuostatos garantuoja, kad naudodamasi savo įgaliojimais Sąjunga laikysis šių principų. Dabartiniame raidos etape Sąjungos teisės sistemai būdingas pastebimas panašumas į jos valstybių narių teisės sistemas.

56. Žvelgiant iš kitos perspektyvos, būtų galima tvirtinti, kad tų principų ir vertybių užtikrinimas yra būtina įgaliojimų suteikimo Sąjungai sąlyga. Kadangi Sąjungai suteikiama vis daugiau anksčiau valstybių narių turėtų įgaliojimų ir ji šias valstybes nares pakeičia, Sąjungos teisės sistemos raida turėjo vykti taip, kad atspindėtų jų vertybes ir principus. Be to, kadangi Sąjungos teisę dažnai reikia įgyvendinti nacionaliniu lygiu, pavyzdžiui, nacionaliniams įstatymų leidybos organams perkeliant direktyvas ar nacionalinės valdžios institucijoms priimant administracinius aktus, turėjo būti užtikrintas vertybių ir principų homogeniškumas[5]. Jis būtinas geram bet kurios valdymo sistemos veikimui keliais lygiais, nesvarbu, ar tai būtų federalinės struktūros šalis, ar tokia regioninės integracijos sistema kaip Sąjunga.

57. Kiek tai susiję būtent su sąvoka „nešališkumas“, pažymėtina, kad ji visose valstybėse narėse pripažįstama įvairiais aspektais, todėl logiška, kad ji yra ir Sąjungos teisės sistemos dalis. Šiame kontekste kyla klausimas, kokiose srityse taikoma ši sąvoka, atsižvelgiant į Teisingumo Teismo jurisprudencijoje pateiktus vertingus išaiškinimus. Šioje išvadoje apžvelgsiu šią jurisprudenciją, siekdamas patvirtinti, kad sąvoka „nešališkumas“ yra pripažįstama pagrindiniu Sąjungos teisės principu.

2. Taikymas teismų sistemai

58. Nepriklausomumas ir nešališkumas yra du pagrindiniai kiekvienos teismų sistemos principai[6]. Šie principai teisės subjektams užtikrina, kad teismo sprendimus lems tik argumentai, byloje išnagrinėti be jokio spaudimo ar išankstinio nusistatymo. Nešališkumas, pagrindinis teisės į teisingą bylos nagrinėjimą elementas, įtvirtintas reikšminguose teisės aktuose, kaip antai Visuotinės žmogaus teisių deklaracijos 10 straipsnyje, Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto 14 straipsnio 1 dalyje ir 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – EŽTK) 6 straipsnio 1 dalyje, reiškia, kad teisėjas neturi turėti išankstinio nusistatymo. Šia prasme nepriklausomumas yra susijęs veikiau su teisėjo santykiu su kitomis valdžiomis ir yra būtina jo nešališkumo palaikant ryšius su kitais teisės subjektais sąlyga, nors jos vienos tikrai nepakanka.

59. Sutartys ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statutas yra nepriklausomos teisminės veiklos supranacionaliniu lygiu pagrindas[7], leidžiantis visiškai nešališkai išnagrinėti jam pateiktas bylas. Kai šiuose teisės aktuose nėra specialiųjų normų tinkamam tam tikrų procesinių klausimų nagrinėjimui, dažnai Teisingumo Teismas remiasi Europos Žmogaus Teisių Teismo, t. y. už valstybėms narėms bendras konstitucines tradicijas atspindinčios EŽTK aiškinimą atsakingos tarptautinės teisminės institucijos, jurisprudencija. Kadangi pagal ESS 6 straipsnio 3 dalį šios

5 Administracinėje teisėje pastangos užtikrinti šį gerą administravimą apibūdinančių vertybių ir principų homogeniškumą pasireiškia, pirma, Chartijos 41 straipsnį taikant Sąjungos institucijoms ir organams, kuriems ši nuostata skirta, ir, antra, šią nuostatą atspindintį bendrąjį Sąjungos teisės principą taikant valstybėms narėms, kai jos įgyvendina šią teisę. Šiuo klausimu žr. 2019 m. gegužės 8 d. Sprendimą *PI* (C-230/18, EU:C:2019:383, 57 punktas) ir 2020 m. lapkričio 24 d. Sprendimą *Minister van Buitenlandse Zaken* (C-225/19 ir C-226/19, EU:C:2020:951, 34 punktas).

6 Šių dviejų principų taikymo nacionaliniu lygiu apžvalgą žr. Olbourne, B., „Independence and impartiality: International standards for national judges and courts“, *Law and practice of international courts and tribunals*, 2 t., Nr. 1, 2003 m. balandžio mėn., p. 97.

7 Šiuo klausimu žr. Voßkuhle, A., „The cooperation between European courts: the Verbund of European courts and its legal toolbox“, *The Court of Justice and the Constitution of Europe: analyses and perspectives on sixty years of case-law*, Haga, 2013, p. 82; autorius paaiškinta, kad Vokietijos Konstitucinis Teismas aiškiai pripažino Teisingumo Teismo kompetenciją prisidėti prie Sąjungos teisės vystymo.

teisės ir konstitucinės tradicijos Sąjungos teisėje yra bendrieji principai, Europos Žmogaus Teisių Teismo jurisprudencija yra didelis autoritetas, kai Sąjungoje iškyla šių bendrųjų principų aiškinimo klausimas.

60. Šiame kontekste 2009 m. vasario 19 d Sprendimas *Gorostiaga Atxalandabaso / Parlamentas* (C-308/07 P, EU:C:2009:103) toliau – Sprendimas *Gorostiaga Atxalandabaso / Parlamentas*) ypač reikšmingas, nes Teisingumo Teismas jame priminė EŽTK 6 straipsnio 1 dalyje įtvirtintos jau minėtos teisės į teisingą bylos nagrinėjimą svarbą. Teisingumo Teismas dėl savo statuso Sąjungos teisinėje sistemoje nusprendė, kad teisė į teisingą bylos nagrinėjimą yra pagrindinė teisė, kurią Sąjunga gerbia kaip bendrąjį principą pagal ES 6 straipsnio 2 dalį[8]. Šiuo klausimu reikia patikslinti, kad nagrinėjamas sprendimas priimtas tuo metu, kai dar negaliojo Lisabonos sutartis, dabar ta teisė įtvirtinta Chartijos 47 straipsnyje, jame, be kita ko, nustatyta, kad kiekvienas asmuo turi teisę, kad jo bylą išnagrinėtų nepriklausomas ir *nešališkas* teismas. Pažymėtina, kad Sąjungos teise siekiama suteikti panašų į EŽTK garantuojamą ar bent jam lygiavertį apsaugos lygį.

61. Tuo metu vienu iš apeliaciniame skunde dėl Bendrojo Teismo nutarties Teisingumo Teismui pateiktų teisinių klausimų buvo prašoma išaiškinti, ar aplinkybė, kad vienas ar keli teisėjai yra paskirti į dvi teismo sudėtis iš eilės ir jose vykdo tas pačias funkcijas, pavyzdžiui, pirmininko ar teisėjo pranešėjo, sukėlė abejonių dėl Pirmosios instancijos teismo (dabar – Bendrasis Teismas) nešališkumo. Primenu, kad apeliantas toje byloje, kurioje priimtas nagrinėjamas sprendimas, tvirtino manąs, kad pagal nešališkumo principą tas pats teisėjas negali nagrinėti bylos dėl tapačių ar pakankamai susijusių su byla, dėl kurios jis jau priėmė sprendimą, faktinių aplinkybių, įskaitant bylas toje pačioje instancijoje[9]. Anot jo, jo teisė į nešališką teismą pažeista dėl bylos, kurioje priimta skundžiama nutartis, paskyrimo teismo sudėčiai, kurios teisėjai, įskaitant pirmininką ir teisėją pranešėją, jau posėdžiavo kaip tokios sudėties teismas, kuris priėmė sprendimą ankstesnėje byloje, susijusioje su iš dalies tomis pačiomis faktinėmis aplinkybėmis.

62. Teisingumo Teismas atmetė šiuos argumentus ir į jam pateiktą teisinį klausimą atsakė neigiamai. Teisingumo Teismas nusprendė, kad, nors garantijos dėl teismo sudėties yra kertinis teisės į teisingą bylos nagrinėjimą akmuo, aplinkybės, jog teisėjai, kurie pirmą kartą nagrinėjo bylą, paskirti į kitą teismo sudėtį, iš naujo nagrinėjančioje tą pačią bylą, pačios savaime negalima laikyti nesuderinama su teisės į teisingą bylos nagrinėjimą reikalavimais[10]. Teisingumo Teismas konkrečiai nurodė, jog aplinkybė, kad vienas ar keli teisėjai yra paskirti į dvi teismo sudėtis iš eilės ir jose vykdo tas pačias funkcijas, pati savaime neturi įtakos vertinant, ar laikytasi nešališkumo reikalavimo, nes šios funkcijos įgyvendinamos kaip kolegija posėdžiaujančio teismo[11]. Teisingumo Teismo nuomone, tai *a fortiori* taikytina atvejams, kai dvi teismo sudėtys iš eilės turi nagrinėti ne tą pačią bylą, bet dvi skirtingas bylas, turinčias tam tikrą ryšį[12].

63. Ypač svarbu pažymėti, kad Teisingumo Teismas rėmėsi Europos Žmogaus Teisių Teismo jurisprudencijoje išaiškinta „nešališkumo“ sąvoka[13], ją taikydamas Sąjungos teisminei sistemai. Konkrečiai kalbant, Teisingumo Teismas nurodė, kad nešališkumo reikalavimas iš tiesų apima du aspektus. Pirma, teismas turi būti subjektyviai nešališkas, t. y. nė vienas jo narys neturi rodyti

8 Sprendimo *Gorostiaga Atxalandabaso / Parlamentas* 41 punktas.

9 Sprendimo *Gorostiaga Atxalandabaso / Parlamentas* 39 punktas.

10 Sprendimo *Gorostiaga Atxalandabaso / Parlamentas* 43 punktas.

11 Sprendimo *Gorostiaga Atxalandabaso / Parlamentas* 44 punktas.

12 Sprendimo *Gorostiaga Atxalandabaso / Parlamentas* 45 punktas.

13 1993 m. vasario 24 d. Europos žmogaus teisių teismo sprendimo *Fey prieš Austriją*, CE:ECHR:1993:0224JUD001439688, 28 punktas; 1997 m. vasario 25 d. Sprendimo *Findlay prieš Jungtinę Karalystę*, CE:ECHR:1997:0225JUD002210793, 73 punktas ir 2007 m. spalio 4 d. Sprendimo *Forum Maritime SA prieš Rumuniją*, CE:ECHR:2007:1004JUD006361000, 116 punktas.

tendencingumo ar išankstinio nusistatymo kurios nors šalies atžvilgiu – asmeninis nešališkumas preziumuojamas, kol neįrodyta kitaip. Antra, teismas turi būti objektyviai nešališkas, t. y. pateikti pakankamas garantijas, kad šiuo atžvilgiu būtų užkirstas kelias bet kokioms pagrįstoms abejonėms [14].

64. Grįždamas prie savo nagrinėjamos bylos faktinių aplinkybių Teisingumo Teismas nurodė, kad, pirma, apeliantas nepateikė jokio argumento teismo narių asmeniniam nešališkumui užginčyti ir, antra, jis nenurodė jokių objektyvių aplinkybių, kurios sukeltų abejonių dėl Pirmosios instancijos teismo nešališkumo [15]. Teisingumo Teismas konstatavo, kad apeliantas tik nurodė, kad tie patys teisėjai yra paskirti į dvi nagrinėjamas teismo sudėtis t. y. aplinkybę, kuri pati savaime nėra nesuderinama su teisės į teisingą bylos nagrinėjimą reikalavimais. Taigi Teisingumo Teismas antrąjį apelianto pateiktą pagrindą dėl tariamo teisės į nešališką teismą pažeidimo atmetė kaip nepagrįstą [16].

3. Taikymas plačiai suprantamoje administracinės teisės srityje

65. Nors nešališkumo reikalavimas ypač reikšmingas bet kuriai teisminei sistemai, turint omenyje įprastai teisminei valdžiai suteiktą pagrindinį vaidmenį aiškinant ir taikant teisę, jis taikomas ne tik šioje srityje. Kadangi teisės sistemoje administracijos organams suteikiami suverenūs įgaliojimai, jiems leidžiantys daryti poveikį fizinių ir juridinių asmenų teisiniam statusui, būtina nustatyti naudojimosi šiais įgaliojimais sąlygas ir net nustatyti tam tikras ribas, kad būtų apsaugoti tų fizinių ir juridinių asmenų teisėti interesai [17]. Tai taikytina ir tam, kokiu būdu administracijos organai priima sprendimus, t. y. procesiniu lygiu. Iš tikrųjų proceso teisė yra bent tiek pat svarbi kaip administracinės teisės materialinės normos, nes ji teisės subjektams suteikia galimybę įgyvendinti savo teises. Administracijos organų naudojimosi suvereniomis galiomis sąlygų ir ribų, įprastai nustatomų konstitucinėje teisėje, apibrėžimu siekiama sukurti teisėtumo pagrindą, t. y. esminę teisinės valstybės savybę [18].

66. Pirmiau pateikti argumentai juo labiau taikytini „teisės sąjungai“, kokia yra Sąjunga, kurioje jos institucijoms taikoma jų aktų atitikties, be kita ko, Sutartims ir bendriesiems teisės principams kontrolė [19]. Kaip vienas iš principų, į kuriuos atsižvelgiant vykdoma ši teisėtumo kontrolė, yra Chartijos 41 straipsnyje įtvirtinta *teisė į gerą administravimą*, be kita ko, užtikrinanti, kad „[k]iekvienas asmuo turi teisę į tai, kad Sąjungos institucijos, įstaigos ir organai jo reikalus tvarkytų *nešališkai*, teisingai ir per kiek įmanomai trumpesnį laiką“ (pasviruoju šriftu pažymėta mano).

14 Sprendimo *Gorostiaga Atxalandabaso / Parlamentas* 46 punktas.

15 Sprendimo *Gorostiaga Atxalandabaso / Parlamentas* 47 punktas.

16 Sprendimo *Gorostiaga Atxalandabaso / Parlamentas* 48 ir 49 punktai.

17 Kanska, K., „Towards administrative human rights in the ES. Impact of the Charter of Fundamental Rights“, *European Law Journal*, 10 t., Nr. 3, 2004 m. gegužės mėn., p. 303. Autorė mano, jog Europos administracinių įgaliojimų suteikimas piliečiams prisideda prie pilietybės statuso sustiprinimo peržengiant vien nacionalines ribas. Šios autorės nuomone, tai yra būtinybė atsižvelgiant į augančias Sąjungos institucijų galias.

18 Batalli, M., ir Fejzullahu, A., „Principles of Good Administration under the European Code of Good administrative Behavior“, *Pecs Journal of International and European Law*, 2018, Nr. 1, p. 31. Autoriai nurodo, kad teisėtumo principas laikomas kiekvienos teisinės sistemos pagrindu, o tai iš esmės ir yra teisinės valstybės požymis. Pagal šį principą visa administracinė veikla turi būti grindžiama teisės normomis.

19 2012 m. birželio 26 d. Sprendimas *Lenkija / Komisija* (C-336/09 P, EU:C:2012:386, 36 punktas) ir 2019 m. lapkričio 5 d. Sprendimas *ECB ir kt. / Trasta Komercbanka ir kt.* (C-663/17 P, C-665/17 P ir C-669/17 P, EU:C:2019:923, 54 punktas).

67. Chartijos 41 straipsnis ypatingas tuo, kad jis kelis objektyvaus teisėtumo principo elementus transformuoja į subjektyvią teisę į gerą administravimą. Šis straipsnis įgalina tos teisės subjektą reikalauti, kad administracija veiktų tam tikru būdu ar nesiimtų veiksmų [20]. Šioje nuostatoje numatytos administracinio proceso garantijos, lygiavertės Chartijos 47 ir 48 straipsniuose nustatytoms teismo proceso garantijoms. Todėl tam tikros teisės, pavyzdžiui, teisė būti išklausytam, gali būti siejamos tiek su teise į gerą administravimą, įtvirtinta Chartijos 41 straipsnyje, tiek su Chartijos 47 ir 48 straipsniuose įtvirtintų teisės į gynybą ir teisės į teisingą bylos nagrinėjimą paisymu [21]. Todėl jų taikymą lemia atitinkamas procesas. Chartijos 41 straipsnio genezė rodo, kad ši nuostata grindžiama nacionalinėmis ir Europos teisės tradicijomis [22] ir, be kita ko, Teisingumo Teismo jurisprudencija, kurioje pavieniais atvejais remtasi „gero administravimo“ sąvoka, siekiant sustiprinti subjektų statusą [23].

68. Sąjungos administracinė teisė nekodifikuota viename teisės akte, ji įtvirtinta daugybėje teisės aktų, reglamentuojančių kiekvieną atitinkamą sritį [24], administracinės procedūros taip pat gali labai skirtis [25]. Nepaisant to, tam tikri administracinio proceso principai, įskaitant Chartijos 41 straipsnyje nurodytas teises, o jų visumą apima teisė į gerą administravimą, taikomi privalomai. Dėl Sąjungos teisės sistemoje turimo konstitucinio statuso Chartijos 41 straipsnyje įtvirtinta *horizontalioji teisė* į gerą administravimą, taikytina kiekviename administraciniame procese, net jeigu tokią administracinę procedūrą nustatančiame teisėkūros procedūra priimtame akte ji aiškiai nenurodyta [26].

69. Siekdamas geriau iliustruoti šios teisės apimtį, konkrečiai kalbant, nešališkumo reikalavimą Sąjungos administracinėje teisėje, toliau pateiksiu kelis pavyzdžius iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos konkurencijos teisės [27], leidimų prekiauti vaistais [28] ir euro zonos ekonominės ir

[20] Šiuo klausimu žr. Kanska, K., „Towards administrative human rights in the ES. Impact of the Charter of Fundamental Rights“, *European Law Journal*, 10 t., Nr. 3, 2004 m. gegužės mėn., p. 300; taip pat žr. Bousta, R., „Who said there is a right to good administration? A critical analysis of Article 41 of the Charter of fundamental rights of the European Union“, *European Public Law*, 2013, Nr. 3, p. 488. Ši autorė mano priešingai, – kad teisė į gerą administravimą reiškia procesines pagrindinių teisių įgyvendinimo garantijas.

[21] Žr. generalinio advokato Y. Bot išvadą byloje *M.* (C-277/11, EU:C:2012:253, 31 punktas).

[22] Sąjungos Sutartyse jau įtvirtintos kelios nuostatos, kuriomis remtasi kodifikuojant Chartijos 41 straipsnį. Chartijos 41 straipsnio 2 dalies c punktas grindžiamas SESV 296 straipsniu; Chartijos 41 straipsnio 3 dalis grindžiama SESV 340 straipsniu; Chartijos 41 straipsnio 4 dalis grindžiama SESV 20 straipsnio 2 dalies d punktu. Tačiau „nešališkumo“ reikalavimas konkrečiai nenurodytas Sutartyse. Tik SESV 298 straipsnyje minima „nepriklausoma“ Europos administracija.

[23] Šiuo klausimu žr. Su Pagrindinių teisių chartija susijusius išaiškinimus (OL C 303, 2007, p. 17), taip pat 1966 m. liepos 13 d. Sprendimą *Consten ir Grundig / Komisija* (56/64 ir 58/64, EU:C:1966:41, p. 501), 1970 m. liepos 9 d. Sprendimą *Tortora / Komisija* (32/69, EU:C:1970:68, 11 punktas) ir 1992 m. kovo 31 d. Sprendimą *Burban / Parlamentas* (C-255/90 P, EU:C:1992:153, 7 punktas).

[24] Dėl šio aspekto žr. Mendes, J., „The ES Administrative Institutions, Their Law, and Legal Scholarship“, *The Oxford handbook of comparative administrative law*, Oksfordas, 2020, p. 544; Stelkens, U., ir Andrijauskaitė, A., „How to Assess the Effectiveness of the Pan-European General Principles of Good Administration“, *Good Administration and the Council of Europe*, Oksfordas, 2020, p. 68. Šie autoriai kalba apie esamą Sąjungos administracinės teisės, įskaitant administracinį procesą, „fragmentaciją“ į kelis teisėkūros procedūra priimamus aktus.

[25] Vis dėlto anksčiau būta iniciatyvų sukurti vieną administracinio proceso kodeksą, t. y. pagal SESV 225 straipsnį priimta 2013 m. sausio 15 d. Parlamento rezoliucija su rekomendacijomis Komisijai dėl Europos Sąjungos administracinio proceso teisės (2012/2024(INL); A7-0369/2012), taip pat „Pasiūlymas dėl Reglamento dėl atviros, veiksmingos ir nepriklausomos Europos Sąjungos administracijos“ (2016/2610(RSP); P8_TA(2016)0279), patvirtintas 2016 m. birželio 9 d. Parlamento rezoliucija, kuriame jis ragino Komisiją apsvarstyti tą reglamento pasiūlymą ir prašė pateikti pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto. Vis dėlto Komisija neatsižvelgė į šį prašymą.

[26] Šiuo klausimu žr. Ladenburger, C., „Evolution oder Kodifikation eines allgemeinen Verwaltungsrechts in der ES“, *Allgemeines Verwaltungsrecht – zur Tragfähigkeit eines Konzepts*, Tiubingenas, 2008, S. 116. Šis autorius mano, jog Chartijos 41 straipsnis yra „glausta ir bendra kodifikacija“, kurioje pagrindinės procesinės teisės įtvirtintos kaip subjektinės teisės.

[27] Žr. šios išvados 70 ir paskesnius punktus.

[28] Šios išvados 76 ir paskesni punktai.

biudžeto priežiūros [29], taip pat viešosios tarnybos [30] srityse. Šios jurisprudencijos analizė bus atspirties taškas toliau nagrinėjant, ar nešališkumo reikalavimas gali būti taikomas per drausminę procedūrą vykdomiems tyrimams.

a) Konkurencijos teisė

70. 2013 m. liepos 11 d. Sprendime *Ziegler / Komisija* (C-439/11 P, EU:C:2013:513, toliau – Sprendimas *Ziegler / Komisija*) pateikta naudingų išaiškinimų dėl teisės į gerą administravimą taikymo konkurencijos teisės srityje nagrinėjamose procedūrose. Toje byloje, susijusioje su kelių įmonių dalyvavimu tarptautinių perkraustymo paslaugų sektoriuje sudarytame kartelyje, Teisingumo Teismo buvo prašoma nustatyti, be kita ko, ar Komisija, kaip institucija, atsakinga už kartelių baudimą, paisė kartelyje dalyvavusių įmonių teisių. Vienos iš dalyvavusių įmonių nuomone, sprendime, kuriuo Komisija jai skyrė baudą, trūko objektyvaus nešališkumo, nes Komisija su inkriminuotu pažeidimu buvo susijusi tiek dėl to, kad ji buvo viena iš šio pažeidimo aukų, tiek dėl to, kad Komisijos pareigūnai dalyvavo atliekant neteisėtus veiksmus. Šie argumentai grįsti prielaida, kad pažeidimo aukos sprendimo dėl jo priimti negali [31].

71. Teisingumo Teismas išnagrinėjo šiuos argumentus ir pirmiausia nustatė, kad, nors Komisijos negalima laikyti „teismu“, kaip jis suprantamas pagal EŽTK 6 straipsnį, vis dėlto per administracinę procedūrą ji turi užtikrinti pagrindines Sąjungos teises, įskaitant teisę į gerą administravimą, įtvirtintą Chartijos 41 straipsnyje. Būtent šiame straipsnyje, o ne Chartijos 47 straipsnyje reglamentuojama Komisijos vykdoma administracinė procedūra dėl kartelių [32]. Ši konstatuota aplinkybė yra svarbus paaiškinimas dėl atitinkamos šių dviejų nuostatų taikymo srities ir jų tarpusavio ryšio, o į šiuos aspektus jau atkreipiau dėmesį šioje išvadoje [33].

72. Nurodydamas savo jurisprudenciją, būtent Sprendimą *Gorostiaga Atxalandabaso / Parlamentas* [34], Teisingumo Teismas priminė, kad, remiantis Chartijos 41 straipsniu, kiekvienas asmuo turi teisę į tai, kad Sąjungos institucijos jo reikalus tvarkytų nešališkai. Šis nešališkumo reikalavimas apima, pirma, subjektyvų nešališkumą, reiškiantį, kad nė vienas bylą nagrinėjantis atitinkamos institucijos pareigūnas neturi reikšti šališkumo ar asmeninio palankumo, ir, antra, objektyvų nešališkumą, reiškiantį, kad institucija turi suteikti pakankamas garantijas, kad neliktų jokių teisėtų abejonių dėl šališkumo [35].

73. Pažymėjęs, kad toje byloje nagrinėta tik objektyvaus nešališkumo sąvoka, Teisingumo Teismas dėl kartelyje dalyvavusios įmonės pateiktų argumentų nusprendė: vien tai, kad Komisija tiria kartelį, kuris padarė žalą Sąjungos finansiniams interesams, ir skiria už jį sankcijas, negali lemti šios institucijos objektyvaus nešališkumo stokos. Teisingumo Teismo nuomone, priešingu atveju vien dėl to, kad Komisija ar net kita Sąjungos institucija gali būti antikonkurencinių veiksmų auka, ji netektų kompetencijos tirti tokių veiksmų, o su tuo sutikti negalima. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas nurodė, jog ypač svarbu pabrėžti, kad pagal SESV 105 straipsnį tarp Komisijai Sutartimis suteiktų funkcijų yra būtent siekimas užtikrinti SESV 101 ir 102 straipsniuose numatytų principų taikymą [36].

29 Žr. šios išvados 84 ir paskesnius punktus.

30 Žr. šios išvados 91 ir paskesnius punktus

31 Sprendimo *Ziegler / Komisija* 146 punktas.

32 Sprendimo *Ziegler / Komisija* 154 punktas.

33 Žr. šios išvados 67 punktą.

34 Žr. šios išvados 63 punktą.

35 Sprendimo *Ziegler / Komisija* 155 punktas.

36 Sprendimo *Ziegler / Komisija* 155 ir 156 punktai.

74. Paskui Teisingumo Teismas nusprendė: tai, kad Komisijos tarnybos, atsakingos už Sąjungos konkurencijos teisės pažeidimų tyrimą, ir jos tarnybos, atsakingos už šios institucijos pareigūnų ir tarnautojų persikraustymo administravimą, priklauso tai pačiai organizacinei struktūrai, savaime negali paneigti objektyvaus šios institucijos nešališkumo, nes minėtos tarnybos neabejotinai yra dalis struktūros, kuriai jos priklauso [37]. Galiausiai Teisingumo Teismas priminė, kad Komisijos sprendimams gali būti taikoma Sąjungos teismo kontrolė ir kad Sąjungos teisėje numatyta Komisijos sprendimų, susijusių, be kita ko, su SESV 101 straipsnio taikymo procedūromis, teisminės kontrolės sistema, pagal kurią suteikiamos visos garantijos, kurių reikalaujama pagal Chartijos 47 straipsnį [38].

75. Atsižvelgdamas į visas šias aplinkybes Teisingumo Teismas priėjo prie išvados, kad nėra jokių požymių, leidžiančių daryti prielaidą, kad Komisija neįvykdė jai tenkančios nešališkumo pareigos. Taigi Teisingumo Teismas nusprendė, kad Bendrasis Teismas nepadarė teisės klaidos, kai atmetė kartelyje dalyvavusios įmonės nurodytą ieškinio pagrindą, susijusį su teisės į teisingą bylos nagrinėjimą ir bendrojo gero administravimo principo pažeidimu [39].

b) Leidimas prekiauti vaistais

76. Jeigu konkurencijos teisė gali būti laikoma ypatinga administracinės teisės sritimi atsižvelgiant į tai, kad Komisijai suteikti platūs kontrolės įgaliojimai, pateisinantys tam tikrų garantijų suteikimą juridiniams asmenims, kuriems taikomas šis teisinis režimas [40], iš 2019 m. kovo 27 d. Sprendimo *August Wolff ir Remedia / Komisija* (C-680/16 P, EU:C:2019:257, toliau – Sprendimas *Wolff / Komisija*) aiškiai matyti, kad Chartijos 41 straipsnyje nustatytas nešališkumo reikalavimas visiškai taikomas įvairiose Sąjungos institucijose, įstaigose ir organuose vykdomose administracinėse procedūrose. Be to, šiame sprendime pateikta vertingų išaiškinimų dėl juose dirbantiems pareigūnams ir tarnautojams tenkančių pareigų apimties.

77. Tame sprendime nagrinėjamas ginčas kilo dėl Komisijos priimto sprendimo, susijusio su nacionaliniais leidimais prekiauti vaistais, grindžiamais Žmonėms skirtų vaistų komiteto (toliau – Komitetas), atsakingo už Europos vaistų agentūros (toliau – EVA) išvados rengimą bet kokiu klausimu, susijusiu su žmonėms skirtų vaistinių preparatų įvertinimu. Bendrojo Teismo prašiusios panaikinti tą sprendimą, ieškovės akcentavo aplinkybę, kad pagrindinė pranešėja, to Komiteto paskirta parengti jo nuomonę, turėjo dvigubą statusą, nes ji taip pat dirbo nacionalinėje institucijoje, pradėjusioje leidimo prekiauti vaistais suteikimo peržiūros procedūrą Komitete. Tokia aplinkybė yra funkcijų dubliavimasis ir reiškia interesų konfliktą, todėl kyla pagrįstų abejonių dėl procedūros nešališkumo [41].

78. Teisingumo Teismas išnagrinėjo apeliančių pateiktus argumentus, pirmiausia primindamas, kad Sąjungos institucijos, įstaigos ir organai turi užtikrinti Sąjungos teisėje įtvirtintas pagrindines teises, tarp kurių yra teisė į gerą administravimą, įtvirtinta Chartijos 41 straipsnyje. Teisingumo Teismas atkreipė dėmesį į tai, kad šio straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad kiekvienas asmuo turi teisę į tai, kad Sąjungos institucijos, įstaigos ir organai jo reikalus tvarkytų nešališkai [42].

37 Sprendimo *Ziegler / Komisija* 158 punktas.

38 Sprendimo *Ziegler / Komisija* 159 punktas.

39 Sprendimo *Ziegler / Komisija* 160 punktas.

40 Šiuo klausimu žr. Craig, P., *The ES Charter of fundamental rights* (išleido Peers/Hervey/Kenner/Ward), Oksfordas, 2014, article 41, 41.25, p. 1077.

41 Sprendimo *Wolff / Komisija* 21 punktas.

42 Sprendimo *Wolff / Komisija* 24 ir 25 punktai.

79. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas pažymėjo, kad nešališkumo reikalavimu, kurio turi laikytis Sąjungos institucijos, įstaigos, organai, vykdydami savo užduotis, siekiama užtikrinti vienodą požiūrį, kuris yra Sąjungos pamatas. Šiuo reikalavimu, be kita ko, siekiama užkirsti kelią galimiems pareigūnų ir tarnautojų, veikiančių institucijų, įstaigų ir organų vardu, interesų konfliktams. Atsižvelgiant į esminę nepriklausomumo ir sąžiningumo garantijos svarbą tiek Sąjungos institucijų, įstaigų ir organų vidaus veiklai, tiek jų išorės įvaizdžiui, nešališkumo reikalavimas apima visas aplinkybes, kurias sprendimą byloje priimantis pareigūnas ar tarnautojas turi pagrįstai laikyti tokiomis, kurias trečiasis asmuo gali laikyti galinčiomis daryti įtaką jo nepriklausomumui tuo klausimu [43].

80. Teisingumo Teismo nuomone, institucijos, įstaigos ir organai turi laikytis nešališkumo reikalavimo, apimančio du elementus: pirma, subjektyvų nešališkumą, reiškiantį, kad nė vienas atitinkamos institucijos pareigūnas neturi reikšti išankstinio nusistatymo ar asmeninio palankumo, ir, antra, objektyvų nešališkumą, reiškiantį, kad institucija turi suteikti pakankamai garantijų, kad neliktų jokių teisėtų abejonių dėl galimo neobjektyvumo [44]. Konkrečiai kalbant, dėl šio antrojo nešališkumo principo elemento Teisingumo Teismas pažymėjo, kad tais atvejais, kai prieš asmenį pradėtoje procedūroje, po kurios gali būti priimtas jam nepalankus sprendimas, kelioms Sąjungos institucijoms, įstaigoms ar organams yra suteikti atskiri ir skirtingi įgaliojimai, kiekviena iš šių institucijų privalo laikytis objektyvaus nešališkumo reikalavimo. Todėl net jeigu šio reikalavimo nesilaikė tik viena iš jų, dėl to kitos institucijos po atitinkamos procedūros priimtas sprendimas gali būti neteisėtas [45].

81. Teisingumo Teismas pritarė apeliančių nuomonei, kad konkrečios šios bylos aplinkybės galėjo sukelti abejonių dėl nešališkumo reikalavimo laikymosi. Konkrečiai kalbant, Teisingumo Teismas nusprendė, kad atitinkamo komiteto objektyviam nešališkumui galėjo pakenkti vieno iš jo narių funkcijų dubliavimosi nulemtas interesų konfliktas, nepaisant asmeninio to nario elgesio [46]. Teisingumo Teismas lemiamais veiksniais laikė tame Komitete pranešėjai suteiktą vaidmenį ir pakankamų garantijų, kad būtų išvengta bet kokio netinkamo poveikio Komiteto nuomonei, nebuvimą. Teisingumo Teismas nusprendė, kad Komitetas, atsižvelgdamas į pranešėjo prisiimtą atsakomybę, turi įrodyti, kad skirdamas asmeniui šią funkciją buvo ypač atidus, kad išvengtų bet kokių pagrįstų abejonių dėl galimo neobjektyvumo [47].

82. Teisingumo Teismas priminė, kad siekiant įrodyti, jog administracinės procedūros eiga nesuteikia pakankamų garantijų, dėl kurių neliktų jokių pagrįstų abejonių dėl galimo neobjektyvumo, nereikalaujama įrodyti šališkumo, atsirandančio dėl specifinių pranešėjo vaidmens Komitete vykstančiose procedūrose ypatybių. Pakanka, kad šiuo aspektu kyla pagrįstų abejonių ir jos negali būti išsklaidytos [48]. Kiek tai susiję su konkrečiu atveju, Teisingumo Teismas iš esmės nusprendė, kad nesusiję tretieji asmenys galėjo pagrįstai manyti, kad Komitete procedūrą pradėjusi nacionalinė institucija galėjo daryti įtaką jo priimamiems sprendimams [49]. Šis sprendimas vertingas tuo, kad nustatytas tam tikras įrodinėjimo lygis, leidžiantis nustatyti, ar konkrečiu atveju buvo pažeistas objektyvus nešališkumas. Prie šio klausimo dar bus sugrįžta vėliau, kai ši byla bus nagrinėjama atsižvelgiant į jurisprudencijoje nustatytus kriterijus.

43 Sprendimo *Wolff / Komisija* 26 punktas.

44 Sprendimo *Wolff / Komisija* 27 punktas.

45 Sprendimo *Wolff / Komisija* 28 punktas.

46 Sprendimo *Wolff / Komisija* 30 punktas.

47 Sprendimo *Wolff / Komisija* 38 punktas.

48 Sprendimo *Wolff / Komisija* 37 punktas.

49 Sprendimo *Wolff / Komisija* 39 punktas.

83. Atsižvelgdamas į išdėstytus argumentus Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, nes nusprendė, kad Komitetas suteikė pakankamas garantijas, kad būtų pašalintos pagrįstos abejonės dėl Chartijos 41 straipsnyje įtvirtintos nešališkumo pareigos vykdymo.

c) Euro zonos ekonomikos ir biudžeto priežiūra

84. 2017 m. gruodžio 20 d. Sprendimas *Ispanija / Taryba* (C-521/15, EU:C:2017:982, toliau – Sprendimas *Ispanija / Taryba*) taip pat vertas nurodyti jurisprudencijos dėl nešališkumo reikalavimo administracinėje procedūroje apžvalgoje. Šio sprendimo reikšmingumą lemia tai, kad jame nagrinėjamoje administracinėje procedūroje numatytas prieš valstybes nares vykdomas tyrimo etapas, todėl kyla klausimas, ar jos gali remtis Chartijos 41 straipsnio 1 dalyje garantuojama teise į gerą administravimą, siekdamos ginčyti administracinio akto teisėtumą [50]. Teisingumo Teismas aiškiai vengė priimti sprendimą dėl klausimo, ar valstybė narė gali būti laikoma „asmeniu“, ar jam prilyginama, kaip tai suprantama pagal tą nuostatą, ir dėl šios priežasties gali remtis joje įtvirtinta teise. Vis dėlto jis nusprendė, kad ši teisė yra bendrasis Sąjungos teisės principas, kuriuo valstybės narės gali remtis, todėl atsižvelgiant į šį principą reikia vertinti bet kurio Sąjungos institucijų priimto administracinio akto teisėtumą.

85. Byla, kurioje priimtas Sprendimas *Ispanija / Taryba*, susijusi su euro zonos ekonomikos ir biudžeto priežiūra, konkrečiai kalbant, joje nagrinėjami Europos Sąjungos statistikos tarnybos (Eurostatas) įgaliojimai atlikti tyrimus prieš valstybes nares. Šis ginčas kilo dėl Tarybos priimto sprendimo, kuriame ji nusprendė, kad Ispanijos Karalystė dėl didelio aplaidumo klaidingai pateikė duomenis Eurostatui, todėl tai valstybei narei skyrė baudą. Ginčijamas sprendimas buvo grindžiamas gautais tyrimų dėl manipuliavimo statistikos duomenimis Ispanijoje duomenimis.

86. Nepritardama ginčijamam sprendimui ši valstybė narė pareiškė ieškinį dėl panaikinimo, nurodydama, be kita ko, teisės į gerą administravimą pažeidimą, nes tyrimo procedūra vykdyta neužtikrinant Komisijos objektyvaus nešališkumo [51]. Konkrečiai kalbant, Ispanija tvirtino, kad keli pareigūnai, dalyvavę Eurostato vizituose Ispanijoje, surengtuose iki sprendimo pradėti tyrimą priėmimo, priklausė grupei, kurią Komisija vėliau suformavo per tyrimo procedūrą.

87. Kaip pirmiau nurodyta, Teisingumo Teismas išnagrinėjo tariamą ginčijamo Tarybos sprendimo neteisėtumą, atsižvelgdamas į bendrąjį principą, kurį atspindi Chartijos 41 straipsnyje įtvirtinta teisė į gerą administravimą, primindamas jurisprudenciją, pagal kurią Sąjungos institucijos privalo paisyti minėto bendrojo teisės principo per administracines procedūras, pradėtas prieš valstybes nares, po kurių gali būti priimti joms nepalankūs sprendimai [52]. Remdamasis minėtu Sprendimu *Ziegler / Komisija* Teisingumo Teismas priminė, kad šios institucijos turi laikytis nešališkumo reikalavimo, apimančio du elementus: pirma, subjektyvų nešališkumą, reiškiantį, kad nė vienas atsakingos institucijos narys neturi reikšti išankstinio nusistatymo ar asmeninio neobjektyvumo, ir, antra, objektyvų nešališkumą, reiškiantį, kad institucija turi suteikti pakankamas garantijas, kad neliktų jokių teisėtų abejonių dėl galimo neobjektyvumo [53].

50 Sprendimo *Ispanija / Taryba* 89 punktas.

51 Sprendimo *Ispanija / Taryba* 86 punktas.

52 Sprendimo *Ispanija / Taryba* 90 punktas.

53 Sprendimo *Ispanija / Taryba* 91 punktas.

88. Teisingumo Teismas atmetė Ispanijos kaltinimą dėl šališkumo, iš esmės tvirtindamas, kad vizitams ir procedūroms buvo taikomi skirtingi teisiniai pagrindai, taip pat jų tikslai buvo skirtingi [54]. Teisingumo Teismo nuomone, net jeigu duomenys, dėl kurių vyksta, viena vertus, šie vizitai ir, kita vertus, ši tyrimo procedūra, gali iš dalies sutapti, vertinimai, kuriuos dėl šių duomenų turi atlikti atitinkamai Eurostatas ir Komisija, yra neišvengiamai skirtingi. Taigi Eurostato vertinimai dėl tam tikrų šių duomenų kokybės, atlikti po vizitų valstybėje narėje, savaime nenulemia pozicijos, kurios galėtų laikytis Komisija dėl klaidingo tų pačių duomenų pateikimo buvimo tuo atveju, jeigu ši institucija nuspręstų vėliau dėl šio klausimo pradėti tyrimo procedūrą [55].

89. Teisingumo Teismas padarė išvadą: tai, kad atlikti tyrimo procedūrą, grindžiamą konkrečiu teisiniu pagrindu, pavesta grupei, kurios didžiąją dalį sudaro Eurostato pareigūnai, iki šios procedūros inicijavimo jau dalyvavę šios tarnybos atitinkamoje valstybėje narėje vadovaujantis atskiru teisiniu pagrindu surengtuose vizituose, savaime neleidžia Teisingumo Teismui daryti išvados, kad minėtos procedūros pabaigoje priimtas sprendimas yra neteisėtas dėl Komisijai tenkančio objektyvaus nešališkumo reikalavimo nesilaikymo [56].

90. Be to, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad ne Eurostatui, o Komisijai, taigi kolegialiai veikiantiems Komisijos nariams, suteikti įgaliojimai nuspręsti pradėti tyrimo procedūrą, atsakomybė atlikti tyrimą ir, galiausiai, galimybė pateikti Tarybai rekomendacijas ir pasiūlymus, kurie pasibaigus šiam tyrimui pasirodo esantys tikslingi. Teisingumo Teismas nurodė, kad atsižvelgiant į tai, jog remiantis atitinkamu teisiniu pagrindu Eurostato pareigūnams nesuteikta jokių atskirų įgaliojimų vykdant tyrimo procedūrą, Eurostato pareigūnams patikėtas vaidmuo toje tyrimo procedūroje negalėjo būti laikomas turinčiu lemiamą reikšmę nei tos procedūros eigai, nei jos baigčiai. Taigi Teisingumo Teismas nusprendė: negalima laikyti, kad dėl to, jog atlikti tyrimo procedūrą pavesta grupei, kurios didžiąją dalį sudaro Eurostato pareigūnai, iki šios procedūros inicijavimo dalyvavę šios tarnybos Ispanijoje surengtuose vizituose, ginčijamas sprendimas yra neteisėtas, nes Komisija tariamai nesilaikė objektyvaus nešališkumo reikalavimo. Todėl Teisingumo Teismas atmetė Ispanijos nurodytą pagrindą dėl teisės į gerą administravimą pažeidimo.

4. Taikymas viešajai tarnybai

91. Iš pirmesniuose punktuose nurodytų sprendimų matyti, kaip taikomas nešališkumo reikalavimas šių Sąjungos institucijų, įstaigų ir organų nagrinėjamose administracinėse procedūrose. Šioms byloms būdingas bendras aspektas – aplinkybė, kad tose procedūrose dalyvavo juridiniai asmenys ir valstybės narės, t. y. šalys, kurias galima laikyti „nesusijusiomis“ su Sąjungos administracija. Vis dėlto manau, jog nėra jokio teisinio pagrindo, galinčio pagrįsti administracijos pareigūnų ir tarnautojų nepriskyrimą prie Chartijos 41 straipsniu garantuojamos apsaugos gavėjų [57]. Priešingai, šiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, pirma, kad pagal šią nuostatą „kiekvienas asmuo“ turi teisę, kad jo reikalai būtų tvarkomi nešališkai, ir, antra, pagal šią nuostatą neišskiriamos būtent Sąjungos administracinė teisė ir Europos viešoji tarnyba, pastaroji taip pat priskiriama prie administracinės teisės, suprantamos plačiai. Vadinasi, nešališkumo reikalavimas

54 Sprendimo *Ispanija / Taryba* 96 punktas.

55 Sprendimo *Ispanija / Taryba* 99 ir 100 punktai.

56 Sprendimo *Ispanija / Taryba* 101 punktas.

57 Šiuo klausimu žr. Jarass, H., *Charta der Grundrechte der Europäischen Union*, 4-as leidimas, Berlynas, 2021, 41 straipsnio 10 punktas.

turi būti laikomas bendrai kiekvienai administracinei procedūrai taikomu principu. Kaip bus paaiškinta toliau, pateikiant pavyzdžių, šį aiškinimą patvirtina Teisingumo Teismo jurisprudencija.

a) Pareigūno imuniteto panaikinimo procedūra

92. Šiuo klausimu pirmiausia reikia priminti, kad, kaip matyti iš Chartijos 41 straipsnio 2 dalies, iš tikrųjų teisė į gerą administravimą apima kelias teises, be kita ko, teisę būti išklausytam. 2020 m. birželio 18 d. Sprendime *Komisija / RQ* (C-831/18 P, EU:C:2020:481, toliau – Sprendimas *Komisija / RQ*) (jį aptarsiu toliau) Teisingumo Teismas išaiškino *teisės būti išklausytam* [58] apimtį, nagrinėdamas procedūrą dėl Sąjungos pareigūno imuniteto panaikinimo. Taigi aptariamas sprendimas susijęs su esminiu Sąjungos viešosios tarnybos aspektu, garantuojamu Protokolu (Nr. 7) dėl Europos Sąjungos privilegijų ir imunitetų [59], siekiant užtikrinti gerą Sąjungos institucijų, įstaigų ir organų veikimą. Nagrinėjant šią bylą tas sprendimas reikšmingas tuo, kad jame yra bendrų Chartijos 41 straipsnio aiškinimo argumentų, kuriuos dėl toliau nurodytų priežasčių, manau, galima taikyti nešališkumo reikalavimui.

93. Reikšmingoje analizei skirtoje dalyje Teisingumo Teismas pirmiausia priminė, kad pagal suformuotą jurisprudenciją teisės į gynybą paisymas yra pagrindinis Sąjungos teisės principas [60]. Teisingumo Teismas pažymėjo, kad, konkrečiai kalbant, teisė būti išklausytam per bet kurią procedūrą yra minėto pagrindinio principo sudedamoji dalis ir šiuo metu įtvirtinta ne tik Chartijos 47 ir 48 straipsniuose, pagal kuriuos užtikrinamas teisės į gynybą ir teisės į teisingą bylos nagrinėjimą per bet kokį teismo procesą paisymas, bet ir jos 41 straipsnyje, pagal kurį užtikrinama teisė į gerą administravimą [61]. Minėto 41 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad ši teisė į gerą administravimą apima, be kita ko, kiekvieno asmens teisę būti išklausytam prieš taikant jam nepalankią individualią priemonę [62]. Šiomis aplinkybėmis pažymėtina, kad, kaip jau nurodyta šioje išvadoje siejant su nešališkumo reikalavimu, Teisingumo Teismas pabrėžia Chartijos 41 ir 47 straipsniais garantuojamų teisių, atitinkamai taikomų konkrečiai procedūros rūšiai, paralelizmą.

94. Paskui Teisingumo Teismas pažymėjo, kad, kaip matyti iš pačios šios nuostatos formuluotės, ji taikoma visuotinai. Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad teisės būti išklausytam turi būti paisoma per bet kokią procedūrą, galinčią pasibaigti asmens nenaudai priimtu aktu, net jei taikytinuose teisės aktuose toks formalumas nėra aiškiai numatytas. Be to, ši teisė bet kuriam asmeniui užtikrina galimybę vykstant administracinei procedūrai iki sprendimo, galinčio neigiamai paveikti jo interesus, priėmimo tinkamai ir veiksmingai pareikšti savo nuomonę [63]. Kadangi šie argumentai sutampa su pirmiau mano pateiktomis pastabomis, pagrindžiančiomis teiginį, kad nešališkumo reikalavimas turi būti aiškinamas kaip bendrai kiekvienai administracinei procedūrai taikomas principas, manau, akivaizdu, kad Chartijos 41 straipsnis taip pat turi būti taikomas Europos viešajai tarnybai, kiek tai susiję su šiuo reikalavimu.

58 Be to, žr. 2020 m. birželio 4 d. Sprendimą *SEAE / De Loecker* (C-187/19 P, EU:C:2020:444, 70 punktas), taip pat susijusį su teise būti išklausytam viešosios tarnybos srityje.

59 OL C 83, 2010, p. 266.

60 Sprendimo *Komisija / RQ* 64 punktas.

61 Sprendimo *Komisija / RQ* 65 punktas.

62 Sprendimo *Komisija / RQ* 66 punktas.

63 Sprendimo *Komisija / RQ* 67 punktas.

95. Kita priežastis, dėl kurios Sprendimas *Komisija /RQ* ypač svarbus, yra tai, kad jame pateikta paaiškinimų dėl tam tikrų Sąjungos bendrosios administracinės teisės aspektų, galinčių turėti lemiamą reikšmę nagrinėjant šią bylą, juos šioje išvadoje nagrinėsiu vėliau [64], t. y. teisinių pasekmių, kylančių tada, kai administracija priima sprendimą, pažeisdama atitinkamo asmens procesines teises.

96. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas priminė, kad pagal suformuotą jurisprudenciją teisės į gynybą, visų pirma teisės būti išklausytam, pažeidimas lemia sprendimo, priimto pasibaigus nagrinėjamai administracinei procedūrai, panaikinimą tik jeigu, nesant šio pažeidimo, šios procedūros rezultatas galėjo būti kitoks [65]. Dėl šio aspekto Teisingumo Teismas pažymėjo, kad negalima reikalauti, jog ieškovas, kuris remiasi savo teisės į gynybą pažeidimu, įrodytų, kad atitinkamos Sąjungos institucijos sprendimo turinys būtų buvęs kitoks; jis turėtų įrodyti tik tai, kad tokia prielaida nėra visiškai atmestina. Šis klausimas turi būti vertinamas atsižvelgiant į konkrečias kiekvienos bylos faktines ir teisines aplinkybes [66].

b) Komisijos nario apkaltos procedūra

97. Baigiant šią jurisprudencijos apžvalgą reikia nurodyti 2021 m. vasario 25 d. Sprendimą *Dalli / Komisija* (C-615/19 P, EU:C:2021:133, toliau – Sprendimas *Dalli / Komisija*) kaip nešališkumo reikalavimo taikymo viešosios tarnybos srityje pavyzdį. Toje byloje, kurioje priimtas šis sprendimas, buvo nagrinėjamas Bendrajame Teisme buvusio Europos Komisijos nario pareikštas ieškinys, kuriuo prašyta priteisti iš jos atlyginti, be kita ko, neturtinę žalą, patirtą dėl tariamai neteisėtų Komisijos ir OLAF veiksmų, susijusių su jo tarnybos nutraukimu. Grįsdamas ieškinį ieškovas pateikė kelis kaltinimus, susijusius su Komisijos ir OLAF veiksmų neteisėtumu, vis dėlto Bendrasis Teismas juos visus atmetė.

98. Apeliaciniame skunde apeliantas nurodė tariamai Bendrojo Teismo padarytas teisės klaidas dėl to, kad jis nekonstatavo jokio Chartijos 41 straipsnyje nustatyto nešališkumo reikalavimo nesilaikymo dėl jo atliekant tyrimą. Anot jo, buvo aplinkybių, galinčių sukelti pagrįstų abejonių dėl tyrimo nešališkumo. Visų pirma, apeliantas skundė tiesioginį OLAF direktoriaus dalyvavimą, nors, jo nuomone, galiojančiuose teisės aktuose jam suteikti įgaliojimai tik vadovauti tyrimams. Antra, apeliantas Bendrąjį Teismą kaltino tuo, kad jis klaidingai nusprendė, kad nacionalinės valdžios institucijos atstovų dalyvavimas tyrime nepaveikia objektyvaus OLAF nešališkumo, nors vienas iš šių atstovų taip pat buvo priežiūros komiteto narys [67].

99. Teisingumo Teismas nepritarė apelianto nuomonei, todėl atmetė pagrindą dėl teisės klaidos, iš esmės grindžiamą tariamu nešališkumo reikalavimo nesilaikymu. Konkrečiai kalbant, Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad nė viena iš apelianto nurodytų aplinkybių nepaneigė nešališkumo reikalavimo laikymosi.

100. Visų pirma, dėl Bendrojo Teismo padarytos teisės klaidos nagrinėjant OLAF direktoriaus dalyvavimą tyrime Teisingumo Teismas priminė, kad Chartijos 41 straipsnio 1 dalyje, be kita ko, nustatyta, kad kiekvienas asmuo turi teisę į tai, kad Sąjungos institucijos, įstaigos ir organai jo reikalus tvarkytų nešališkai [68]. Teisingumo Teismas paaiškino, kad šios institucijos, įstaigos ir

64 Žr. šios išvados 111–118 punktus.

65 Sprendimo *Komisija / RQ* 105 punktas.

66 Sprendimo *Komisija / RQ* 106 ir 107 punktai.

67 Sprendimo *Dalli / Komisija* 106 ir 107 punktai.

68 Sprendimo *Dalli / Komisija* 111–118 punktai.

organai turi laikytis nešališkumo reikalavimo, apimančio du elementus: pirma, subjektyvų nešališkumą ir, antra, objektyvų nešališkumą. Toliau Teisingumo Teismas paaiškino dėl OLAF direktoriaus įgaliojimų, šiuo tikslu primindamas reikšmingas reglamento dėl šios tarnybos atliekamų tyrimų[69] nuostatas, ir padarė išvadą, kad jis turi atlikti aktyvų vaidmenį vykdant tyrimus. Teisingumo Teismas nurodė, jog apeliantas neįrodė, kad tiesioginis OLAF direktoriaus dalyvavimas tam tikroje tyrimo veikloje gali paveikti jo objektyvų nešališkumą. Be to, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad apeliantas neginčijo šių nuostatų galiojimo. Todėl Teisingumo Teismas nusprendė, kad Bendrojo Teismo vertinime, pagal kurį toks tiesioginis dalyvavimas nepaveikė tyrimo nešališkumo, nepadaryta teisės klaidos.

101. Antra, dėl nacionalinės institucijos atstovo, kuris taip pat yra priežiūros komiteto narys, dalyvavimo apklausoje Teisingumo Teismas nusprendė: tai, kad vienas iš jo narių tiesiogiai dalyvavo vykdant OLAF tyrimo veiklą, gali sukelti pagrįstų abejonių dėl galimo teigiamo ar neigiamo jo išankstinio nusistatymo vykdant kontrolės funkcijas šiame komitete, kiek tai susiję su nagrinėjamos tyrimo veiklos vykdymo sąlygomis[70]. Taigi Teisingumo Teismas nusprendė, kad, nors priežiūros komiteto nario objektyvus nešališkumas gali būti paneigtas, kai jis, užimdamas šias pareigas, vykdo kontrolės funkcijas, dėl aplinkybės, kad šiam asmeniui vėliau gali tekti atlikti tokią kontrolę, negali kilti pagrįstų abejonių dėl jo nešališkumo dalyvaujant tyrimo veikloje. Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad, nors apelianto nurodyta objektyvaus nešališkumo stoka prireikus gali būti remiamasi atsižvelgiant į priežiūros komiteto nuomonę dėl OLAF tyrimo, tokia stoka negali sukelti abejonių dėl nešališkumo principo laikymosi atliekant šį tyrimą, ypač per apklausą, kurioje dalyvavo šio komiteto narys. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas konstatavo, kad apelianto argumentais buvo siekiama ginčyti OLAF atlikto įrodymų rinkimo, o ne priežiūros komiteto nuomonės teisėtumą. Taigi Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad reikia atmesti kaip nepagrįstą dėl šio aspekto pateiktą argumentą, grindžiamą padaryta teisės klaida.

C. Iš jurisprudencijos darytinos išvados

102. Pirmiausia iš pateiktos jurisprudencijos apžvalgos reikia padaryti išvadas dėl „nešališkumo“ sąvokos Sąjungos teisėje, paskui bus nagrinėjamas šioje byloje Parlamento pateiktas apeliacinis skundas[71].

103. Pirma, šioje jurisprudencijos apžvalgoje pateikti pavyzdžiai patvirtina, kad nešališkumo reikalavimas taikomas viešosios tarnybos srityje. Ši išvada išplaukia, be kita ko, todėl, kad iš Sprendimo *Komisija / RQ*[72] ir Sprendimo *Dalli / Komisija*[73] aiškiai matyti, jog Chartijos 41 straipsnio 1 dalis *taikoma administracinėse procedūrose, kuriose nustatytas tyrimo etapas, susijusiose su pareigūnų ir* Komisijos narių *teisiniu statusu*, su jų imunitetu ar net jų pareigų išsaugojimu.

104. Antra, iš Sprendimo *Wolff / Komisija*[74] matyti, kad nešališkumo reikalavimu siekiama užtikrinti vienodą požiūrį. Iš šio sprendimo taip pat galima daryti išvadą: atsižvelgiant į tai, kad tiek institucijų, įstaigų ir organų vidaus veikimą, tiek jų išorės įvaizdį lemia šio reikalavimo

69 1999 m. gegužės 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1073/1999 dėl Europos kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF) atliekamų tyrimų (OL L 136, 1999, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 1 sk., 3 t., p. 91).

70 Sprendimo *Dalli / Komisija* 119–124 punktai.

71 Žr. šios išvados 119 ir paskesnius punktus.

72 Sprendimo *Komisija / RQ* 65 punktas.

73 Sprendimo *Dalli / Komisija* 111 punktas.

74 Sprendimo *Wolff / Komisija* 26 punktas.

laikymasis, jis neišvengiamai turi būti taikomas ir visoms Sąjungos administracijos veiklos sritims, įskaitant *aspektus, susijusius su viešosios tarnybos valdymu*, kaip antai darbuotojų paskyrimui, pareigų paaukštinimui ir sankcijų skyrimui.

105. Trečia, pažymėtina, kad Teisingumo Teismas savo jurisprudencijoje [75] vartoja sąvoką „nešališkumas“, kurią sudaro du elementai: pirma, subjektyvus nešališkumas, reiškiantis, kad nė vienas atitinkamos institucijos pareigūnas neturi reikšti išankstinio nusistatymo ar asmeninio palankumo, ir, antra, objektyvus nešališkumas, reiškiantis, kad ši institucija turi suteikti pakankamas garantijas, kad neliktų jokių pagrįstų abejonių dėl galimo neobjektyvumo.

106. Ketvirta, kiek tai susiję su šiuo antru elementu, iš Sprendimo *Gorostiaga Atxalandabaso / Parlamentas* [76] matyti, jog tai, kad asmenys, dalyvaujantys priimant teismo ar administracinį sprendimą, yra iš anksto susipažinę su faktinėmis aplinkybėmis, savaime nėra procedūros reikalavimų pažeidimas dėl nešališkumo stokos. Kaip matyti iš Sprendimo *Wolff / Komisija* [77] ir Sprendimo *Ispanija / Taryba* [78], toks išankstinis žinojimas dažnai yra neišvengiamas dėl atitinkamų asmenų anksčiau ar tuo pačiu metu vykdytos profesinės veiklos. Veikiau reikia nustatyti, ar konkrečiu atveju kyla šių institucijų, įstaigų ir organų vardu veikiančių pareigūnų ir tarnautojų *interesų konfliktas*, sukeliantis *teisėtų abejonių dėl procedūros nešališkumo*.

107. Penkta, iš Sprendimo *Gorostiaga Atxalandabaso / Parlamentas* [79], Sprendimo *Dalli / Komisija* [80] ir Sprendimo *Wolff / Komisija* [81] matyti, kad pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją reikalaujama, kad atitinkamas asmuo procesiniu požiūriu *nurodytų argumentus, keliančius abejonių dėl administracinėje procedūroje dalyvaujančių pareigūnų ar tarnautojų asmeninio nešališkumo*. Tik remdamasis atitinkamų asmenų pateiktais argumentais Teisingumo Teismas gali išsamiai išnagrinėti tariamą objektyvaus nešališkumo reikalavimo nesilaikymą. Vadinasi, bendri ir abstraktūs teiginiai, aiškiai neturintys pagrindo, visiškai netenkina šio reikalavimo.

108. Vis dėlto reikia pažymėti, jog Sprendime *Wolff / Komisija* [82] Teisingumo Teismas nurodė, kad, siekiant įrodyti, jog administracinės procedūros eiga nesuteikia pakankamų garantijų, dėl kurių neliktų jokių pagrįstų abejonių dėl galimo neobjektyvumo, nereikalaujama įrodyti šališkumo, atsirandančio dėl specifinių pranešėjo vaidmens Komitete vykstančiose procedūrose ypatybių. *Pakanka, kad šiuo aspektu kyla pagrįstų abejonių ir jos negali būti išsklaidytos*. Todėl įrodinėjimo pareiga neatrodo esanti pernelyg sunki.

109. Šešta, iš Sprendimo *Ziegler / Komisija* [83] ir Sprendimo *Wolff / Komisija* [84] galima daryti išvadą, kad subjektyvaus nešališkumo reikalavimo laikymosi nagrinėjimas nebūtinas, jeigu jau konstatuotas objektyvaus nešališkumo reikalavimo nesilaikymas. *Pakanka išnagrinėti faktines aplinkybes atsižvelgiant į antrą sąvokos „nešališkumas“ elementą*, jeigu nėra aplinkybių, leidžiančių neabejotinai nustatyti, kad administracinėje procedūroje dalyvaujantys pareigūnai ar tarnautojai buvo neobjektyvūs.

75 Žr. šios išvados 80, 87, 98 ir 100 punktus.

76 Sprendimo *Gorostiaga Atxalandabaso / Parlamentas* 43–45 punktai.

77 Sprendimo *Wolff / Komisija* 39 punktas.

78 Sprendimo *Ispanija / Taryba* 99 punktas.

79 Sprendimo *Gorostiaga Atxalandabaso / Parlamentas* 47 punktas.

80 Sprendimo *Dalli / Komisija* 117 punktas.

81 Sprendimo *Wolff / Komisija* 30 punktas.

82 Sprendimo *Wolff / Komisija* 37 punktas.

83 Sprendimo *Ziegler / Komisija* 156 punktas.

84 Sprendimo *Wolff / Komisija* 41 punktas.

110. Septinta, iš Sprendimo *Ispanija / Taryba*[85] ir Sprendimo *Wolff / Komisija*[86] matyti, kad tais atvejais, kai prieš asmenį pradėtoje procedūroje, po kurios gali būti priimtas jam nepalankus sprendimas, kelioms Sąjungos institucijoms, įstaigoms ar organams yra suteikti atskiri ir skirtingi įgaliojimai, *kiekviena iš šių institucijų privalo laikytis objektyvaus nešališkumo reikalavimo*. Todėl net jeigu šio reikalavimo nesilaikė tik viena iš jų, dėl to kitos institucijos po atitinkamos procedūros priimtas sprendimas gali būti neteisėtas.

111. Aštunta, palyginus Sprendimą *Wolff / Komisija*[87], kuriame Teisingumo Teismas konstatavo, kad nesilaikyta nešališkumo reikalavimo, ir Sprendimą *Komisija / RQ*[88], kuriame nagrinėtas teisės būti išklausytam pažeidimas, matyti, kad Chartijos 41 straipsnyje nurodytų teisių, kurias kartu apima teisė į gerą administravimą, pažeidimas, *akivaizdžiai gali sukelti skirtingų pasekmių, nelygu konkrečiu atveju pažeista teisė*.

112. Iš tikrųjų Sprendime *Komisija / RQ*[89] Teisingumo Teismas priminė, kad pagal suformuotą jurisprudenciją „teisės į gynybą, visų pirma teisės būti išklausytam, pažeidimas lemia sprendimo, priimto pasibaigus nagrinėjamai administracinei procedūrai, panaikinimą tik jeigu, nesant šio pažeidimo, šios procedūros rezultatas galėjo būti kitoks“. Taigi pažymėtina, kad tokia nuoroda į jurisprudenciją, susijusią su teisės į gynybą pažeidimo nulemtomis procesinio pažeidimo teisinėmis pasekmėmis, visiškai nepadaryta Sprendime *Wolff / Komisija*. Tačiau šiame sprendime Teisingumo Teismas išsamiai nurodė motyvus, kuriais remdamasis jis nusprendė, kad konkretaus eksperto dalyvavimas sprendimų priėmimo procedūroje nesusijusiems tretiesiems asmenims kėlė pagrįstų abejonių dėl EVA komiteto nešališkumo, todėl nusprendė, kad nesilaikyta Chartijos 41 straipsnyje įtvirtinto nešališkumo reikalavimo.

113. Taigi kyla klausimas, ar toks nagrinėjamų teisių atskyrimas pateisinamas teisiniu požiūriu. Manau, kad į šį klausimą reikia pateikti *nevienareikšmišką atsakymą*, kaip tai paaiškinsiu toliau.

114. Nors Chartijos 41 straipsnio 2 dalyje garantuojamų teisių pažeidimas tikrai yra procesinis pažeidimas, galintis lemti administracinio sprendimo „neteisėtumą“, vis dėlto būtina priminti, kad Sąjungos ir valstybių narių administracinio proceso teisėje nustatyti skirtingi jų pašalinimo mechanizmai[90]. Pavyzdžiui, suinteresuotajam asmeniui teisę būti išklausytam galima suteikti vėlesnėje proceso stadijoje, kol procesas dar nebaigtas ir nepriimtas galutinis sprendimas. Sprendime *Komisija / Di Bernardo*[91] Teisingumo Teismas neseniai taip pat nusprendė, kad tam tikromis griežtai nustatytomis sąlygomis galima papildyti nepakankamus administracinio akto motyvus, taip išvengiant to akto adresato teisių pažeidimo[92].

115. Be to, primintina, kad ne visi procesiniai pažeidimai daro poveikį administracinio sprendimo esmei. Kitaip tariant, vykdant procedūrą administracijos padaryta klaida gali būti nežalinga atsižvelgiant į skirtingus susiduriančius interesus. Iš tikrųjų *administracinio veiksmingumo*, *teisinio saugumo ir proceso ekonomiškumo* sumetimais administracijai gali būti netaikoma

85 Sprendimo *Ispanija / Taryba* 94 punktas.

86 Sprendimo *Wolff / Komisija* 28 punktas.

87 Sprendimo *Wolff / Komisija* 39 punktas.

88 Sprendimo *Komisija / RQ* 112 punktas.

89 Sprendimo *Komisija / RQ* 105 punktas.

90 Žr. 2013 m. sausio 15 d. Sprendimą *Križan ir kt.* (C-416/10, EU:C:2013:8, 91 punktas) dėl su aplinka susijusio sprendimo priėmimo procedūros trūkumų ištaisymo; 2011 m. spalio 25 d. Sprendimą *Solvay / Komisija* (C-109/10 P, EU:C:2011:686, 56 punktas) dėl procedūros trūkumų pašalinimo Komisijos vykdomose procedūrose dėl kartelių bylų ir 1992 m. sausio 16 d. Sprendimą *Marichal-Margrève* (C-334/90, EU:C:1992:15, 25 punktas), kiek tai susiję su muitinės procedūrų taisyklėmis.

91 2020 m. birželio 11 d. sprendimas (C-114/19 P, EU:C:2020:457).

92 2020 m. birželio 11 d. Sprendimas *Komisija / Di Bernardo* (C-114/19 P, EU:C:2020:457, 51–60 punktai).

„negaliojimo“ sankcija, paprastai numatyta bet kurioje teisės sistemoje sunkiausiais administracinių sprendimų neteisėtumo atvejais. Pagal šį modelį pripažįstamas teisės akto, kuriuo priimtas šis sprendimas, „formalus neteisėtumas“, jeigu juo nepažeidžiama suinteresuotojo asmens „materialinė teisė“. Be to, manau, jog Teisingumo Teismas supranta visus šiuos aspektus ir pirmiau nurodytą modelį taiko Sąjungos teisės sistemai, nes pagal ją reikalaujama, kaip nustatyta nurodytoje jurisprudencijoje, prieš priimant sprendimą dėl atitinkamo administracinio sprendimo rezultato, kiekvienu konkrečiu atveju išnagrinėti teisės į gynybą, be kita ko, teisės būti išklausytam pažeidimo pasekmes.

116. Konkrečiai dėl šioje byloje nagrinėjamo nešališkumo reikalavimo nesilaikymo manau, kad taikytiną požiūrį lems *kiekvieno konkretaus atvejo sunkumas*. Šiuo klausimu atkreipiu dėmesį į tai, kad sąvoka „nešališkumas“ Teisingumo Teismo jurisprudencijoje, taip pat įvairių institucijų naudojamuose elgesio kodeksuose apibrėžta nevienodai. Atrodo, kad Teisingumo Teismas remiasi *veikiau bendra, atvira aiškinimui sąvoka*, o Europos ombudsmeno geros administracinės elgsenos kodekse nurodyti *specifiniai ir ypač sunkūs atvejai*, kaip antai dėl asmeninių, šeiminių, politinių ar finansinių priežasčių kylantys interesų konfliktai[93]. Situacijų įvairovei aprėpti reikia kiekvienu atveju nustatyti konkrečias aplinkybes, keliančias abejonių dėl administracijos nešališkumo.

117. Viena vertus, iš tikrųjų objektyvaus nešališkumo nebuvimas gali pažeisti administruojamo subjekto pasitikėjimą administracijos neutralumu. Savavališko, todėl neteisingo elgesio įtarimas gali padaryti neigiamą poveikį administruojamų asmenų suvokimui[94], o viešosios tarnybos srityje – atitinkamų pareigūnų ir tarnautojų požiūriui į įstaigą, kurioje jie dirba. Kadangi poveikis tiek Sąjungos institucijų, įstaigų ir organų vidaus veikimui, tiek išorės įvaizdžiui didžiulis, akivaizdu, kad nėra lengva ištaisyti objektyvaus nešališkumo reikalavimo nesilaikymą[95]. Priešingai, manau, jog šiuo atveju būtų pakenkta visos administracinės procedūros teisėtumui. Žvelgiant šiuo aspektu, aiškiau, kodėl Sprendime *Wolff / Komisija*[96] Teisingumo Teismas nenagrinėjo, ar tam tikro eksperto dalyvavimas padarė poveikį priimtam sprendimui, o tik konstatavo, kad buvo pagrįsta abejonė dėl objektyvaus nešališkumo ir ji negalėjo būti išsklaidyta.

118. Antra vertus, tiesa ir tai, jog atsižvelgiant į tai, kad „nešališkumo“ reikalavimu siekiama uždrausti skirtingus veiksmus – nuo *nesunkių pažeidimų* iki *nusikalstamų veikų*, šio reikalavimo nesilaikymo teisinės pasekmės turi būti proporcingos ir jomis turi būti tinkamai atsižvelgta į kiekvienos teisės sistemos interesus. Dėl procesinių pažeidimų negaliojančio administracinio akto adresato interesus draudžia pažeisti tokie principai, kaip administracinio veiksmingumo, teisinio saugumo ir proceso ekonomiškumo. Dėl šios priežasties nemanau, jog bet kokia pagrįsta abejonė dėl objektyvaus nešališkumo reikalavimo laikymosi savaime lemia administracinio akto

93 Pagal Europos ombudsmeno išplėtoto ir per 2001 m. rugsėjo 6 d. plenarinę sesiją Parlamento rezoliucija patvirtinto Europos ombudsmeno geros administracinės elgsenos kodekso 8 straipsnį („Nešališkumas ir nepriklausomumas“) vykdydamas nešališkumo pareigą pareigūnas turi „susilaikyti nuo bet kokių savavališkų veiksmų, galinčių neigiamai atsiliepti visuomenės nariams, taip pat nuo pirmenybės suteikimo dėl bet kokių priežasčių“. Tame kodekse reikalaujama, kad pareigūno elgesys niekada nebūtų grindžiamas „asmeniniu, šeimyniniu ar tautiniu suinteresuotumu ar politiniu spaudimu“. Taip pat pareigūnas neturi „[dalyvauti] priimant sprendimą, kuriame jis (ji) ar kitas jo (jos) artimas šeimos narys turi finansinės naudos“.

94 Batalli, M. ir Fejzullahu, A., „Principles of Good Administration under the European Code of Good Administrative Behavior“, *Pecs Journal of International and European Law*, 2018, Nr. 1, p. 35. Autoriai primena, kad „gero administravimo“ principo nesilaikymas gali lemti „blogą administravimą“, t. y. situaciją, kai valstybės institucijos yra silpnos ir nepajėgios palaikyti administruojamų subjektų gerovės. Visa tai gali lemti bendrą piliečių nepasitenkinimą.

95 Šiuo klausimu žr. Mouly, J., „Du caractère substantiel des dispositions garantissant le principe d'impartialité dans la procédure disciplinaire“, *Droit Social*, Dalloz, 2016, Nr. 10, p. 869; kuriame autorius pabrėžia nešališkumo reikalavimo svarbą. Autorius mano, kad tam tikros drausminės procedūros taisyklės ypač svarbios ir yra esminės garantijos, kurių nepaisymas turi lemti skirtos sankcijos negaliojimą, o pagal darbo sutartį dirbantis asmuo neturi įrodyti, kad jis negalėjo remtis savo teise į gynybą.

96 Sprendimo *Wolff / Komisija* 37–41 punktai.

negaliojimą. Kaip jau paaiškinta šioje išvadoje[97], tokios teisinės pasekmės turi būti numatytos *sunkiausio neteisėtumo atvejais*, be kita ko, kai kyla interesų konfliktas dėl *asmeninių, šeiminių, politinių ar finansinių priežasčių*, taip pat nusikalstamų veikų atvejais, kaip antai susijusiais su *korupcija viešojoje tarnyboje*. Tačiau, kiek tai susiję su kitais atvejais, būtų tikslinga galimybę prašyti panaikinti dėl šio reikalavimo nesilaikymo procesiniu trūkumu pasižymintį administracinį aktą sieti su klausimu, ar, nesant šio pažeidimo, šios procedūros rezultatas būtų galėjęs būti kitoks, kaip Teisingumo Teismas nusprendė minėtame Sprendime *Komisija / RQ*[98]. Jeigu atsakymas neigiamas, tokią galimybę reikėtų atmesti.

D. Apeliacinio skundo nagrinėjimas atsižvelgiant į jurisprudenciją

1. Pirminės pastabos

119. Nustačius Teisingumo Teismo jurisprudencijoje pateiktus išaiškinimus dėl nešališkumo reikalavimo, reikia juos pritaikyti konkrečiu atveju nagrinėjant apeliacinį skundą.

120. Kadangi Parlamentas remiasi faktinių aplinkybių iškraipymu, pakanka priminti, kad, remiantis SESV 256 straipsniu ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 58 straipsnio pirma pastraipa, apeliacinis skundas paduodamas tik teisės klausimais. Tik Bendrasis Teismas yra kompetentingas nustatyti ir vertinti turinčias reikšmės bylai faktines aplinkybes ir jam pateiktus įrodymus. Dėl šios priežasties šių faktinių aplinkybių ir įrodymų vertinimas, išskyrus atvejus, kai jie buvo iškraipyti, nėra teisės klausimas, dėl kurio galima pateikti apeliacinį skundą Teisingumo Teismui. Toks iškraipymas turi būti aiškiai matomas iš bylos medžiagoje esančių dokumentų, nesant reikalo iš naujo vertinti faktinių aplinkybių ir įrodymų[99].

121. Šiuo klausimu reikia konstatuoti, kad Parlamentas neįrodė, kaip Bendrasis Teismas iškraipė faktines aplinkybes, kuriomis remdamasis skundžiamo sprendimo 59 punkte jis nusprendė, kad Parlamentas nesuteikė pakankamų garantijų, kad būtų pašalinta bet kokia pagrįsta abejonė dėl atitinkamų tyrėjų nešališkumo. Parlamentas tik teigia, kad paskirtų tyrėjų „žinojimas apie aplinkybes paviršutiniškas ir neišsamus“, o to nepakanka išvadai dėl objektyvaus nešališkumo stokos padaryti. Taigi iš skundžiamo sprendimo matyti, kad Bendrasis Teismas išsamiai išnagrinėjo kelis aspektus, susijusius su tyrėjų ir UZ ryšiu, leidžiančius įžvelgti asmenų konfliktą ar bet kuriuo atveju galimybę, kad tyrėjai turėjo neigiamą nuomonę apie UZ prieš tai, kai buvo pradėtas administracinis tyrimas.

122. Šie atvejai aiškiai skiriasi nuo Parlamento nurodyto atvejo, susijusio su paprastu „išankstiniu susipažinimu“ su nagrinėjamu klausimu per administracinę procedūrą. Tai yra veikiau iš anksto susidarytų nuomonių, galbūt galėjusių iškreipti realybės suvokimą, galimybė. Todėl manau, kad, priešingai, nei tvirtina Parlamentas, Bendrasis Teismas teisingai nusprendė, kad buvo aplinkybių, galinčių kelti abejonių dėl tyrėjų objektyvaus nešališkumo.

97 Žr. šios išvados 115 punktą.

98 Žr. šios išvados 112 punktą.

99 Žr. 2017 m. sausio 12 d. Sprendimą *Timab Industries ir CFPR / Komisija* (C-411/15 P, EU:C:2017:11, 89 punktas) ir 2020 m. spalio 1 d. Sprendimą *CC / Parlamentas* (C-612/19 P, nepaskelbtas Rink., EU:C:2020:776, 51 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

2. Sąvokos „nešališkumas“ taikymas tyrimo procedūrai

123. Išsamumo sumetimais toliau reikia išnagrinėti, ar Bendrasis Teismas turėjo teisinį pagrindą nuspręsti, kad Parlamentas neįvykdė objektyvaus nešališkumo pareigos, kurią jis turėjo vykdyti, nes iki administracinio tyrimo pradžios du tyrėjai iš anksto žinojo apie bylos faktines aplinkybes, todėl jie galėjo turėti neigiamą nuomonę apie UZ.

124. Pirmiausia pažymiu, kad skundžiamo sprendimo 38 punkte Bendrasis Teismas teisingai pripažino, kad Chartijos 41 straipsnis turėjo būti taikomas per administracinio tyrimo etapą, nagrinėjant drausminę procedūrą viešosios tarnybos srityje. Taip pat pažymiu, kad Bendrasis Teismas teisingai rėmėsi sąvoka „nešališkumas“, kaip ji apibrėžta Teisingumo Teismo jurisprudencijoje, skundžiamo sprendimo 39 punkte nuspręsdamas, kad atsižvelgiant būtent į šią sąvoką reikėjo nagrinėti, be kita ko, argumentą dėl Parlamento paskirtų tyrėjų nešališkumo stokos. Todėl reikia nuspręsti, kad Bendrasis Teismas šiuo atveju taikė tam tikras išvadas, kurias reikia padaryti iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos [100].

125. Paskui Bendrasis Teismas atliko faktinių aplinkybių vertinimą ir padarė išvadą, kad atitinkamų tyrėjų paskyrimas galėjo sukelti pagrįstų abejonių dėl jų objektyvaus nešališkumo.

a) Už „drausmės“ dalį atsakingo tyrėjo paskyrimas

126. Konkrečiai kalbant, Bendrasis Teismas atsižvelgė į tai, kad vienas iš tyrėjų, atsakingų už „drausmės“ dalį, vieną iš skundo pateikėjų buvo sutikęs anksčiau, nei pradėtas administracinis tyrimas dėl UZ. Remiantis šio skundo pateikėjo parodymais, jis atvyko į Liuksemburgą (Liuksemburgas) išsiaiškinti, ar dėl jo pradėtas OLAF tyrimas, nes kolegos jam paaiškino, kad UZ sutuoktinis jos iniciatyva, „vedamas keršto“, „nes atitinkamas kolega sabotavo ieškovės darbą“, šiai įstaigai pranešė apie tariamus pažeidimus, susijusius su vaiko priežiūros atostogomis. Skundžiamo sprendimo 48 punkte Bendrasis Teismas konstatavo, kad Parlamentas neneigė, jog šis susitikimas įvyko prieš pradedant administracinį tyrimą tarp vieno iš skundo pateikėjų ir būsimo tyrėjo. Vis dėlto Parlamentas teigė, kad, pirma, per šį susitikimą pastarasis nepateikė jokios informacijos apie šią bylą ir, antra, niekas negalėjo žinoti, kad jis bus paskirtas eiti tyrėjo pareigas.

127. Manau, jog remiantis turima informacija galima daryti išvadą, kad Bendrasis Teismas teisingai nusprendė nepritarti Parlamento argumentams. Kad būtų lengviau suprasti motyvus, dėl kurių padaryta ši išvada, reikia išsamiau išnagrinėti Bendrojo Teismo pateiktus argumentus.

128. Visų pirma, skundžiamo sprendimo 49 punkte Bendrasis Teismas konstatavo, kad nėra jokio patvirtinimo apie vieno iš skundo pateikėjų ir būsimo tyrėjo pokalbio turinį. Todėl nebuvo galimybės tinkamai įrodyti šiame susitikime dalyvavusių asmenų pokalbio turinio. Nebuvo galimybės įrodyti Parlamento teiginio, kad nebuvo atsiųsta jokios informacijos apie bylą. Kadangi nėra patikimų įrodymų, nagrinėjami parodymai galėjo būti vien požymis, kad tik dalyvavę asmenys galėjo patvirtinti. Taigi manau, jog tokie parodymai gali kelti klausimų dėl tų asmenų požiūrio į UZ, ypač, jeigu tai tinkamai užfiksuota per posėdį, šiuo atveju. Tai veda prie pagrindinio bylos aspekto, jį paskui išnagrinėjo Bendrasis Teismas.

[100] Žr. šios išvados 103 ir 104 punktus.

129. Antra, Bendrasis Teismas priminė, kad objektyvus nešališkumas reikalauja, kad institucija suteiktų pakankamas garantijas, kad neliktų jokių pagrįstų abejonių. Kaip nurodyta šioje išvadoje [101], būtent to Teisingumo Teismas visada reikalavo jurisprudencijoje, kad būtų išvengta bet kokių kompromituojančių situacijų. Žinodamas šį reikalavimą Bendrasis Teismas konstatavo, kad tokie parodymai UZ gali sukelti pagrįstų abejonių dėl tyrėjo nešališkumo, kuriam galėjo turėti įtakos jos tariamas ypač piktybinis elgesys, apie kurį buvo pranešta. Iš tikrųjų, manau, nepaisant šios informacijos tikrumo, atitinkamam pareigūnui galėjo susidaryti pakankamai nepalakus įspūdis apie UZ net prieš tai, kai jis buvo paskirtas į tyrėjo pareigas. Todėl negalima kaltinti UZ dėl Parlamento vykdytos procedūros nešališkumo ginčijimo, kaip skundžiamo sprendimo 52 punkte pažymėjo Bendrasis Teismas. Pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją Bendrasis Teismas neturėjo tikrinti, ar tyrėjas *iš tikrųjų* turėjo išankstinę nuomonę apie UZ. Pakako tik *pagrįstos abejonės* šiuo klausimu, kurios nebuvo galima išsklaidyti [102]. Kaip teisingai konstatavo Bendrasis Teismas, šiuo atveju šios sąlygos buvo tenkinamos.

130. Šiuo klausimu manau, jog atsižvelgiant į pirmiau išdėstytą situaciją Bendrasis Teismas nepadarė teisės klaidos dėl to, kad skundžiamo sprendimo 55 punkte tvirtino, kad Parlamentas neturėjo paskirti tyrėjo, iki tyrimo pradžios susitikusio su vienu iš skundo pateikėjų. Kadangi Parlamentas turėjo suteikti pakankamas garantijas, kad būtų pašalinta bet kokia pagrįsta abejonė, kaip nustatyta Teisingumo Teismo jurisprudencijoje, manau, jog skundžiamo sprendimo 54 punkte Bendrasis Teismas teisingai nustatė, kad nėra pagrindo manyti, jog Parlamentui būtų buvę sudėtinga iš savo pareigūnų pasirinkti asmenį, kuris nėra iš anksto susipažinęs su bylos faktinėmis aplinkybėmis ir dėl to nekelia jokių pagrįstų abejonių dėl UZ. Atsižvelgdamas į pateiktus argumentus manau, kad Bendrasis Teismas šiuo atveju teisingai taikė sąvoką „nešališkumas“, kiek tai susiję su tyrėjo, atsakingo už „drausmės“ dalį, paskyrimu.

b) Už „persekiojimo“ dalį atsakingo tyrėjo paskyrimas

131. Kiek tai susiję su tariama už „persekiojimo“ dalį atsakingo tyrėjo nešališkumo stoka, skundžiamo sprendimo 57 punkte Bendrasis Teismas konstatavo, kad, prieš, paskiriant tyrėju, jis pirmininkavo Patariamajam komitetui dėl priekabiavimo darbo vietoje ir jo prevencijos, gavęs skundo pateikėjų pagalbos prašymą, jis padarė išvadą, kad skyriaus, kuriam vadovavo UZ, valdymas turi būti patikėtas kitam asmeniui. Todėl Bendrasis Teismas nusprendė, kad, atsižvelgiant į Patariamojo komiteto išvadą, kai buvo paskirtas tyrėju atsakyti už „priekabiavimo“ dalį, jis jau galėjo būti susidaręs neigiamą nuomonę apie UZ. Bendrojo Teismo nuomone, ši aplinkybė taip pat gali kelti abejonių dėl tyrėjų objektyvaus nešališkumo.

132. Viena vertus, galima teigti, kaip siūlo Parlamentas, kad pirmesniame punkte aprašyta situacija turi tam tikrų panašumų su atveju, kai asmenys, dalyvaujantys priimant teismo ar administracinį sprendimą, yra „iš anksto susipažinę“ su faktinėmis aplinkybėmis, o vien ši aplinkybė, remiantis Teisingumo Teismo jurisprudencija [103], savaime nelemia to, kad šis sprendimas turi procesinių trūkumų dėl nešališkumo stokos. Antra vertus, išsamiau išnagrinėjus matyti, kad aptariama situacija iš tikrųjų labai skiriasi, nes į tyrėjo pareigas paskirtas pareigūnas anksčiau dalyvavo priimant sprendimą dėl skyriaus vadovės UZ pakeitimo, ir būtent dėl motyvų, susijusių su priekabiavimu. Manau, kad tokia situacija ypač subtili, nes ji reiškia aktyvų

101 Žr. šios išvados 105 punktą.

102 Žr. šios išvados 108 punktą.

103 Žr. šios išvados 106 punktą.

dalyvavimą keliuose administracinės procedūros, per kurią gali būti skirta drausminė nuobauda, etapuose [104]. Šiomis aplinkybėmis manau, jog beveik neįmanoma tikėtis požiūrio, kuris būtų be visiškai jokio išankstinio dalyvaujančių pareigūnų nusistatymo [105].

133. Vadinasi, priešingai, nei tvirtina Parlamentas, šiuo atveju tai nėra paprasčiausias „susipažinimas iš anksto“ su faktinėmis aplinkybėmis, o veikiau „ankstesnis dalyvavimas“ administracinėje procedūroje, keliantis pagrįstų abejonių dėl pareigūno požiūrio į UZ. Todėl manau, kad Bendrasis Teismas teisingai net nesvarstė galimybės pagal analogiją taikyti motyvuose nurodytos jurisprudencijos, o skundžiamo sprendimo 58 punkte padarė išvadą, kad atitinkamo pareigūno paskyrimas kėlė abejonių dėl tyrėjo objektyvaus nešališkumo, nes negalima atmesti, kad jis jau galėjo turėti neigiamą nuomonę apie UZ. Mano nuomone, ši išvada nuosekli, todėl teisiniu požiūriu neturi būti skundžiama.

134. Manau, kad šios bylos aplinkybėmis negalima pagrįstai kaltinti Bendrojo Teismo tuo, kad jis sąvokos „nešališkumas“ kriterijus taikė pernelyg griežtai. Kadangi, pirma, institucijos turi suteikti pakankamas garantijas, kad nebūtų *jokių pagrįstų abejonių* dėl galimo išankstinio nusistatymo vykstant administraciniam tyrimui, ir, antra, atsižvelgiant į tai, kad šiuo atveju tai yra administracinė procedūra, per kurią gali būti skirta *drausminė nuobauda, sukelianti sunkių pasekmių* atitinkamam pareigūnui profesinėje srityje, manau, reikia taikyti atsargų požiūrį. Negalima pamiršti, kad tinkamų priemonių sukūrimas, siekiant atsižvelgti į objektyvaus nešališkumo reikalavimą, yra ne savaiminis tikslas, o būdas užtikrinti, kad administracinė procedūra vyktų *visiškai paisant atitinkamo asmens teisių*. Be to, kadangi, kaip priminta šioje išvadoje, objektyvaus nešališkumo reikalavimas skirtas *tiek Sąjungos institucijų, įstaigų ir organų vidaus veikimui, tiek jų išorės įvaizdžiui apsaugoti* [106], manau, būtų klaidinga daryti prielaidą, kad galima švelniau vertinti iš to kylančias pareigas.

c) Preliminari išvada dėl tyrėjų paskyrimo

135. Skundžiamame sprendime pateikti argumentai rodo, kad Bendrasis Teismas atsižvelgė į tikslus ir padarė tinkamas išvadas, nuspręsdamas, kad Parlamentas nevykdė pareigų, kylančių dėl „nešališkumo“, kaip jis išaiškintas Teisingumo Teismo jurisprudencijoje, reikalavimo. Priešingai, nei tvirtina Parlamentas, nėra pagrindo daryti išvados, kad Bendrasis Teismas iškraipė faktines aplinkybes ar jas neteisingai vertino. Dėl nurodytų priežasčių manau, kad Bendrasis Teismas nepadarė teisės klaidos, nes skundžiamo sprendimo 59 punkte nusprendė, kad paskirdamas minėtus tyrėjus Parlamentas nesuteikė pakankamų garantijų, kad būtų pašalinta bet kokia pagrįsta abejonė.

[104] Šiuo klausimu žr. Van Reenen, P., „Impartiality in the ES asylum procedure“, *European Journal of Migration and Law*, 2018, Nr. 20, p. 345. Autorius mano, kad atvejis, kai teisėjas kelis kartus dalyvauja priimant asmeniui nepalankius sprendimus, kelia pagrįstų abejonių dėl jo nešališkumo.

[105] Šiame kontekste reikia nurodyti 1998 m. spalio 28 d. Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimą *Castillo Algar prieš Ispaniją* (CE:ECHR:1998:1028JUD002819495), kuriame nagrinėtas karo teismo, kurio du nariai kitoje kolegijoje jau buvo nagrinėję apeliacinį skundą dėl apkaltinamojo nuosprendžio, nešališkumas. Tas teismas nusprendė, kad buvo aplinkybių, leidžiančių manyti, kad teisėjai savo nuomonę susiformavo iš anksto, remdamiesi pirmiau bylą nagrinėjusio teismo nuomone, kad buvo „pakankamai duomenų, leidžiančių daryti išvadą, kad padarytas karo nusikaltimas“. Todėl tas Europos žmogaus teisių teismas nusprendė, kad buvo pažeista EŽTK 6 straipsnio 1 dalis.

[106] Žr. šios išvados 104 punktą.

3. „Nešališkumo“ reikalavimo nesilaikymo teisinės pasekmės

136. Toliau pažymėtina, kad skundžiamo sprendimo 60–64 punktuose Bendrasis Teismas išnagrinėjo, ar nesilaikant šio nešališkumo reikalavimo buvo paveiktas sprendimas UZ skirti drausminę nuobaudą. Remdamasis savo jurisprudencija[107], Bendrasis Teismas nurodė, kad procedūrinis pažeidimas gali lemti akto panaikinimą tik tuo atveju, jei, nesant šio pažeidimo, procedūros rezultatas būtų buvęs kitoks. Kitaip tariant, Bendrasis Teismas teigia, kad, pirma, ne dėl visų procedūros pažeidimų administracinis aktas negalioja ir, antra, nešališkumo reikalavimo nesilaikymas nėra šios taisyklės išimtis.

137. Jau paaiškinta, kad nešališkumo reikalavimu siekiama uždrausti skirtingus veiksmus – nuo nesunkių pažeidimų iki nusikalstamų veikų. Todėl šio reikalavimo nesilaikymo teisinės pasekmės turi būti proporcingos ir jomis turi būti tinkamai atsižvelgta į kiekvienos teisės sistemos interesus, kaip antai į administracinį veiksmingumą, teisinį saugumą ir proceso ekonomiškumą, dėl kurių gali reikėti išsaugoti administracinį aktą, nepaisant jo neteisėtumo. Vadovaujantis siūlomu požiūriu[108] pirmiausia reikia išnagrinėti, ar nešališkumo pareiga pažeista atlikus tokius sunkius veiksmus, kad nagrinėjamas administracinis sprendimas vertas negaliojimo sankcijos. Šiuo klausimu pažymėtina, jog atsižvelgiant į tai, kad nėra tikslesnės informacijos, iš šios bylos aplinkybių nematyti, nei kad tyrėjai padarė nusikalstamą veiką, nei kad dėl asmeninių, šeiminių, politinių ar finansinių priežasčių kilo interesų konfliktas. Todėl manau, kad reikia atmesti galimybę ginčijamą sprendimą pripažinti negaliojančiu *ab initio*.

138. Remiantis siūlomu požiūriu per kitą analizės etapą reikia patikrinti, ar nevykdant šio nešališkumo reikalavimo buvo padarytas poveikis sprendimui UZ skirti drausminę nuobaudą. Šiuo klausimu pažymėtina, kad skundžiamo sprendimo 64 punkte Bendrasis Teismas nusprendė: „negalima atmesti aplinkybės, kad, jeigu administracinis tyrimas būtų vykdytas rūpestingai ir nešališkai, jį atliekant galėtų būti pateiktas *kitoks pirminis faktinių aplinkybių vertinimas*, taigi jis lemtų *kitokias pasekmes*“. Ši išvada grindžiama mintimi, kad paskyrimų tarnyba turi diskreciją spręsti dėl administracinio tyrimo tolesnės eigos; toliau vykdant šį tyrimą galiausiai gali būti skirta drausminė nuobauda.

139. Kaip skundžiamo sprendimo 63 punkte teisingai paaiškino Bendrasis Teismas, remdamasi būtent šiuo tyrimu ir atitinkamo tarnautojo apklausa paskyrimų tarnyba vertina, pirma, ar reikia pradėti drausminę procedūrą, antra, ar atitinkamu atveju reikia kreiptis į Drausmės komisiją, ir, trečia, kai ji pradeda procedūrą Drausmės komisijoje, vertina šiai komisijai pateiktas faktines aplinkybes. Kitaip tariant, klaidingas faktinis pagrindas, nustatytas vykdant administracinį tyrimą, per kurį padaryti keli procedūros pažeidimai, atitinkamam pareigūnui gali sukelti sunkių pasekmių. Konkrečiai kalbant, dėl tokios aplinkybės paskyrimų tarnyba ir drausmės procedūroje dalyvaujantys subjektai gali priimti klaidingus, todėl neteisėtus sprendimus. Tokie argumentai atrodo logiški ir teisiniu požiūriu neskundžiami.

140. Be to, šiame kontekste pažymėtina, jog skundžiamo sprendimo 64 punkte Bendrojo Teismo padaryta išvada iš esmės atspindi Teisingumo Teismo jurisprudenciją, t. y. minėtą Sprendimą *Komisija /RQ*[109]. Iš tikrųjų taikydamas panašius kriterijus Bendrasis Teismas nusprendė, kad nebuvo galima atmesti, jog nesilaikant nešališkumo reikalavimo buvo padarytas poveikis pirminiam faktinių aplinkybių vertinimui. Taip Bendrasis Teismas netiesiogiai pripažino, kad ginčijamo sprendimo turinys galėjo būti kitoks, jeigu būtų laikytasi nešališkumo reikalavimo.

[107] 2017 m. vasario 14 d. Sprendimas *Kerstens / Komisija* (T-270/16 P, nepaskelbtas Rink., EU:T:2017:74).

[108] Žr. šios išvados 118 punktą.

[109] Žr. šios išvados 118 punktą.

141. Dėl pirmiau nurodytų priežasčių manau, kad Bendrasis Teismas nepadarė jokios teisės klaidos, kiek tai susiję su jo analizės rezultatu. Bendrasis Teismas šiuo atveju teisingai aiškino ir taikė sąvoką „nešališkumas“, pripažintą Teisingumo Teismo jurisprudencijoje. Vadinasi, Bendrasis Teismas teisingai nusprendė, kad priimant ginčijamą sprendimą padarytas *sunkus* procedūros pažeidimas ir kad jį reikia panaikinti. Todėl manau, kad pagrindinio apeliacinio skundo pirmojo pagrindo pirmą dalį reikia atmesti kaip nepagrįstą.

VII. Išvada

142. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui pagrindinio apeliacinio skundo pirmojo pagrindo pirmą dalį pripažinti nepagrįsta.